

International
Labour
Organization

GHIDUL

PRIVIND CONSTITUIREA ȘI FUNCȚIONAREA COMITETELOR SECTORIALE PENTRU FORMARE PROFESIONALĂ

Chișinău 2018

GHIDUL
PRIVIND CONSTITUIREA ȘI FUNCȚIONAREA
COMITETELOR SECTORIALE PENTRU FORMAREA
PROFESIONALĂ

Autori: Radu Moldovanu
Veronica Midari

Chișinău 2018

Cuprins

Introducere.....	3
Capitolul I: Misiunea, funcțiile și atribuțiile Comitetelor Sectoriale.....	3
1. Atribuții în domeniul corelării formării profesionale cu cerințele pieței muncii.....	7
2. Atribuții în domeniul dezvoltării platformei de dialog social.....	10
3. Atribuții în domeniul formării profesionale.....	13
Capitolul II: Statutul și procedura de constituire a Comitetelor Sectoriale în baza cadrului legal.....	18
1. Pași în procesul de constituire a Comitetelor sectoriale în domeniul formării profesionale.....	19
2. Perfectarea Statutului Comitetului sectorial pentru formarea profesională.....	20
Capitolul III: Planificarea și raportarea activităților Comitetelor sectoriale.....	21
Capitolul IV: Elaborarea propunerilor de proiect a Comitetelor sectoriale.....	25
1. Ciclul de viață al unui proiect.....	25
2. Pași în formularea propunerii de proiect.....	28
a. Formularea problemei / situației care trebuie soluționate.....	30
b. Identificarea grupurilor țintă a proiectului.....	35
c. Formularea scopului și obiectivelor proiectului.....	35
d. Formularea planului de acțiuni al proiectului.....	37
e. Formularea rezultatelor proiectului, indicatorilor și surselor obiective de verificare.....	39
f. Elaborarea bugetului proiectului și stabilirea echipei de implementare.....	41
3. Structura propunerii de proiect - model de propunere de proiect.....	42
4. Criteriile de evaluare a propunerilor de proiect.....	50
Concluzie.....	52
Bibliografie.....	53
Anexe.....	54

Introducere

Prezentul Ghid este elaborat la solicitarea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecție Sociale cu suportul Organizației Internaționale a Muncii (OIM Moldova) având scopul de a oferi Comitetelor Sectoriale pentru formare profesională existente, dar și celor care urmează să fie constituite un material informativ cu privire la misiunea acestor structuri pentru piața muncii, importanța constituirii de către partenerii sociali a Comitetelor sectoriale, atribuțiile și funcțiile acestora, modalitatea de gestiune și metodele de elaborare a propunerilor de proiect cu scopul de atragere a resurselor financiare pentru dezvoltarea instituțională și realizarea mandatului acestora. De asemenea, Ghidul oferă informații privind realizarea funcțiilor Comitetelor Sectoriale prin intermediul mecanismelor oferite de Legea nr. 244 din 23.11.2017 „Comitetelor sectoriale pentru formare profesională”.

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în baza legii menționate este organul central de specialitate care are responsabilitatea de a susține activitatea Comitetelor sectoriale, prin informare și monitorizare, inclusiv în procesul de creare a acestora și de raportare Guvernului, anual și la solicitare, cu privire la rezultatele activității respective. În acest sens, Ministerul a aprobat Regulamentul cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor desfășurate de comitetele sectoriale pentru formare profesională prin Hotărârea Guvernului nr. 253 din 27.03.2018 (în continuare ”Regulament”). În baza acestui Regulament, Comitetele sectoriale beneficiază de sprijin financiar prin finanțarea proiectelor prezentate de către acestea, în limitele mijloacelor prevăzute anual în acest scop în bugetul de stat¹. Prezentul Ghid are și rolul de îndrumar realizat în baza cerințelor din cadrul Regulamentului pentru facilitarea activității Comitetelor Sectoriale în vederea elaborării propunerilor de proiect.

Ghidul oferă repere teoretice, aspecte metodologice și practice axate pe cerințele cadrului legal de elaborare a propunerilor de proiect.

Capitolul I: Misiunea, funcțiile și atribuțiile Comitetelor Sectoriale

Comitetele sectoriale pentru formarea profesională sunt structuri ale parteneriatului social în domeniul formării profesionale care au rolul de transmitere a mesajelor de pe piața muncii către decidenți și sistemul de formare profesională în vederea ajustării ofertei educaționale la necesitățile pieței muncii.

¹ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=374804> Regulamentul cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor desfășurate de comitetele sectoriale pentru formare profesională prin HG Nr. 253 din 27.03.2018

Partenerii sociali în domeniul formării profesionale sunt reprezentanții angajatorilor și angajaților, adică a patronatelor și sindicatelor. În baza practicilor europene, pot fi incluse, de regulă, în această categorie și camerele de comerț și industrii. Parteneriatele sociale în domeniul formării profesionale la nivel internațional au fost instituționalizate prin intermediul unor structuri, numite Comitete sectoriale. În majoritatea cazurilor aceste structuri sunt bipartite, formate din reprezentanții patronatelor și sindicatelor.

La nivel european, în ultimii 15-20 de ani partenerii sociali au dobândit un rol tot mai important în ceea ce privește elaborarea și implementarea politicilor în domeniul formării profesionale. Acest lucru se explică prin faptul că se atestă o orientare tot mai accentuată a învățământului profesional tehnic către cerințele pieței muncii, iar relevanța competențelor obținute pentru necesarul pieței muncii devine criteriul definitoriu. În acest sens, conform practicilor europene, cele mai importante decizii sunt luate în cadrul dialogului social în domeniul formării profesionale, iar responsabilitatea este distribuită actorilor sociali². În baza mai multor exemple, dialogul social în ultimii ani a contribuit la consolidarea guvernanței sistemului de învățământ profesional tehnic și învățământului superior, precum și instruirea pe parcursul vieții.

În baza clasificărilor realizate de către Fundația Europeană pentru Formare (ETF) în sistemul european există 3 modele de dialog social, inclusiv pe componenta formării profesionale. **Primul model îl constituie dialogul social centralizat** în care rolul dominant îl deține statul și autoritățile publice. **Al doilea model este unul declarativ** al dialogului social în care partenerii sociali sunt reprezentați în diferite grupuri, comisii, etc. De asemenea, acest model este caracterizat prin existența unor acorduri, memorandumuri, etc. Elementul fundamental al acestui model se exprimă prin faptul că participarea partenerilor sociali nu influențează aprobarea deciziilor în domeniul învățământului profesional tehnic, fiind una mai curând formală. **Al treilea model de dialog social este bazat pe colaborare cu participarea actorilor interesați în elaborarea și adoptarea deciziilor.** Anume acest model de dialog social trebuie implementat în Republica Moldova, model în care partenerii sociali să-și asume o mai mare responsabilitate în domeniul formării profesionale.

În ceea ce privește cadrul normativ și de politici în domeniul formării profesionale:

- un element central îl reprezintă **Acordul de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană** care prevede că Republica Moldova și UE vor menține și consolida dialogul social dintre anga-

2 Raportul Torino 2010 elaborat de către Fundația Europeană pentru Formare (ETF)

jatori, angajați și autorități cu scopul de a contribui la promovarea unui număr mai mare de locuri de muncă mai bine plătite, reducerea sărăciei, consolidarea coeziunii sociale, dezvoltarea durabilă și îmbunătățirea calității vieții. Acest dialog social care vizează și domeniul formării profesionale ar trebui să se realizeze prin structuri reprezentative ale pieței muncii.

- Referitor la domeniul "Educație, instruire, politici de tineret", Acordul de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană prevede promovarea scopurilor stabilite în **Procesul de la Copenhaga lansat în 2002** care vizează creșterea performanțelor, a calității și a atractivității educației și formării profesionale (EFP) prin întărirea cooperării la nivel european. **În baza Declarației de la Copenhaga din 30 noiembrie 2002 și a Concluziilor Consiliului de la Copenhaga din 19 decembrie 2002 privind promovarea cooperării europene în domeniul învățământului profesional tehnic** sunt vizate îmbunătățirea calității în educație și în formarea profesională și construirea încrederii reciproce în sistemele naționale de educație și formare profesională în domeniul învățării de-a lungul vieții. În acest domeniu, Comitetele sectoriale ar trebui să joace un rol tot mai important.
- **În ceea ce privește Strategia de dezvoltare a învățământului profesional tehnic pentru anii 2013-2020**, obiectivul general al acesteia prevede modernizarea și eficientizarea **învățământului profesional tehnic** în vederea sporirii competitivității economiei naționale prin pregătirea forței de muncă competente și calificate, în corespundere cu cerințele actuale și viitoare ale pieței muncii. În acest sens, în vederea realizării acestui obiectiv, Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei prevede crearea și consolidarea Comitetelor sectoriale în vederea realizării obiectivelor strategice. **În momentul elaborării Strategiei, Comitetele sectoriale li s-a oferit o responsabilitate deosebită** pentru ajustarea ofertei educaționale la necesitățile pieței muncii.
- **Până la aprobarea Legii cu privire la Comitetele sectoriale** pentru formare profesională, în Republica Moldova, Comitetele Sectoriale reprezentau structuri organizatorice **tripartite** la nivel de ramură, **create de către Comisia Ramurală pentru Consultări și Negocieri Colective** în calitate de reprezentanți ai pieței muncii în procesul de formare profesională. Una din cele mai mari dificultăți consta în lipsa personalității juridice care nu au permis acestor structuri ale dialogului social să-și realizeze plenar funcțiile inerente de liant între sistemul educațional și piața muncii. Aceste

constrângeri de ordin legal nu au permis consolidarea capacităților reprezentanților acestor structuri și nu au oferit o stabilitate instituțională a acestora.

- **Conform Legii cu privire la Comitetele sectoriale în domeniul formării profesionale nr. 244 aprobată în 2017**, Comitetele sectoriale sunt asociații cu statut de persoană juridică care se constituie benevol la nivelul ramurilor economiei, stabilite conform Clasificatorului Activităților din Economia Republicii Moldova, de către patronatele și sindicatele din ramura respectivă. În baza prevederilor cadrului legal, **misiunea Comitetelor Sectoriale** constă în sprijinirea învățământului profesional tehnic (în continuare "IPT") și a formării continue și corelarea formării profesionale a angajatorilor și salariaților cu cerințele pieței forței de muncă. Metodele de realizare a misiunii Comitetelor Sectoriale se realizează prin dezvoltarea parteneriatelor la nivelul ramurilor economiei în domeniul formării profesionale și prin participarea la formarea unui sistem de suport/sprijin informațional și analitic pentru IPT pornind de la necesitățile pieței muncii. În ceea ce privește clasificarea atribuțiilor Comitetelor sectoriale, acestea pot fi grupate în 3 categorii care se referă la susținerea formării profesionale, dezvoltarea platformei de dialog social și corelarea formării profesionale cu cerințele pieței muncii.

Clasificarea funcțiilor/atribuțiilor Comitetelor Sectoriale

Susținerea formării profesionale	Platforma de dialog social	Corelarea formării profesionale cu cerințele pieței muncii
• Elaborarea și validarea Standartelor Ocupaționale; • Elaborarea și validarea calificărilor profesionale; • Avizarea curriculum; - Participarea la examenele de calificare, susținerea tezelor sau proiectelor de diplomă	• Platforma de comunicare și cooperare în domeniul dezvoltării cadrului normativ în IPT, cadrului de politici în IPT și formarea continuă; • Implicarea angajatorilor, salariaților în IPT și la formarea continuă; • Încurajarea implicării partenerilor sociali, ai altor persoane la promovarea IPT și a formării continue.	• Efectuarea cercetărilor cu privire la piața muncii, identificarea tendințelor în sector; necesităților forței de muncă; competențelor solicitate; dezvoltarea competențelor; • Propuneri de actualizare a Clasificatorului Ocupațiilor

1. Atribuții în domeniul corelării formării profesionale cu cerințele pieței muncii

În ceea ce privește corelarea formării profesionale cu cerințele pieței muncii, Comitetele Sectoriale trebuie să efectueze cercetări cu privire la piața muncii în colaborare cu instituțiile publice și private, cu organizațiile necomerciale pentru identificarea tendințelor în sector, a necesităților forței de muncă, a competențelor solicitate de sectoarele economiei naționale în vederea oferirii de informații relevante sistemului educațional privind dezvoltarea necesarului de competențe.

Necesitatea estimării necesităților pieței muncii se face pentru a realiza o mai bună potrivire a locurilor de muncă și pentru a anticipa care sunt competențele necesare pe piața muncii de mâine, astfel contribuind la atingerea echilibrului pe piața forței de muncă.

Orice economie dispune de un set de instrumente pentru analiza și estimarea pieței muncii. Instrumentele de cercetare cel mai des aplicate pentru realizarea estimărilor pieței muncii aplicate la nivel național și internațional sunt următoarele:

- **Ancheta Forței de Muncă.** Acest instrument oferă informație macro-economică de ordin cantitativ. În Republica Moldova ancheta forței de muncă este realizată de către Biroul Național de Statistică. Aceasta este o metodă modernă pentru cercetarea statistică a pieței forței de muncă, având ca obiectiv principal măsurarea populației active – ocupate, aflate în șomaj și a populației inactive³. Începând cu anul 2006, cercetarea se efectuează pe un eșantion de gospodării casnice, conform metodologiei ajustate la ultimele recomandări ale Biroului Internațional al Muncii, la normele europene și la Codul Muncii din Republica Moldova. Indicatorii colectați sunt stabiliți de Eurostat. Acest lucru este făcut pentru a dispune de date comparabile cu țările Uniunii Europene. Datele colectate pe toate sectoarele economiei și pentru întregul sistem de formare profesională oferă informație extinsă pentru analiză și comparație. Comitetele Sectoriale au posibilitatea de a accesa informație disponibilă pe site-ul Biroului Național de Statistică, dar și posibilitatea de a solicita micro-date specifice pentru un segment mai îngust al economiei.

Analiza datelor BNS realizate în baza anchetei forței de muncă oferă informație privind:

- ✓ Numărul companiilor, dimensiunile lor și repartizarea geografică pe anumite sectoare ale economiei, începând cu anul 2000,

³ <http://www.statistica.md>

- ✓ Ponderea forței de muncă pe sectoare ale economiei, repartizarea pe vârste, calificări, medii,
- ✓ Capacitatea sectorului în generarea de PBI,
- ✓ Nivelul de export pe sectoare ale economiei,
- ✓ Nivelul de sub-calificare și supra-calificare pe sectoare ale economiei poate fi calculat în baza datelor existente la BNS,
- ✓ Rata șomajului, populația inactivă pe categorii de vârstă, sexe, medii, nivel de educație,
- ✓ rata șomajului printre tineri, pe categorii de sexe, medii, nivel de educație,
- ✓ Informație statistică privind sistemul de formare profesională,
- ✓ Alți indicatori importanți pentru sectoarele economiei.

Aceste date trebuie analizate și corelate, primate în perspectivă îndelungată, comparate cu statele vecine și țările lumii, raportate la obiectivele strategice naționale și tendințele mondiale. Acest gen de analiză poate aduce valoare adăugată substanțială, dacă sunt analizate prin prisma modalității de susținere a proceselor de dezvoltare a sectorului.

- **Chestionarea angajatorilor/antreprenorilor** – Chestionarea este un instrument de colectare a informației atât de ordin cantitativ, cât și de ordin calitativ. Acest instrument este folosit de ANOFM la elaborarea Barometrului Profesiilor. Comitetele Sectoriale pot folosi acest instrument pentru analize ample de sector. Dificultatea acestui instrument este legată de necesitatea de acoperire a unui număr reprezentativ de respondenți și de competențele tehnice legate de procesarea informației colectate. Procesarea poate fi realizată în baza aplicațiilor Excel, SPSS, STATA, alte software statistice care reprezintă programe de calculator specializate pentru analiză de statistici și date econometrice. De cele mai multe ori astfel de cercetări necesită și un buget semnificativ.
- **Discuții în cadrul Focus Group.** Acesta este un instrument calitativ care poate oferi informații privind percepțiile anumitor grupuri, cum ar fi angajatorii pe un sector al economiei sau persoane care sunt în căutarea unui loc de muncă. Acest instrument poate fi folosit în scopul identificării preocupărilor de bază ale sectorului de ordin tehnologic, financiar, legislativ, legat de competențele resurselor umane, tendințele de viitor, etc. Este un instrument care necesită pregătire anterioară meticuloasă pentru realizarea eficientă

a scopului pus în fața membrilor Focus Group. Un lucru important de menționat este ceea că membrii invitați la acest gen de discuții trebuie să fie aleși cu rigurozitate pentru a corespunde gradului de complexitate a întrebărilor puse în discuție.

- **Analiza lanțului valoric.** Conform economistului american Michael Proter, lanț valoric este succesiunea de acțiuni care trebuie întreprinse pentru ca din materia primă să se obțină produsul final destinat consumatorului. Pe un lanț valoric pot activa un agent economic sau mai mulți. Important este ca forța de muncă să fie în stare să efectueze sarcinile profesionale pentru realizarea verigilor lanțului valoric. Aceste aspecte sunt importante atât pentru agenți economici particulari, cât și pentru sectorul economiei în general. Mai mult ca atât, competențele necesare pentru realizarea verigilor lanțului valoric trebuie să fie comunicate sistemului de formare profesională pentru ca acesta să se racordeze și să formeze competențele solicitate.

Analiza lanțului valoric este un exercițiu complex, care necesită cunoaștere detaliată a multor aspecte, care pot depăși competența unui singur specialist. Realizarea unui asemenea exercițiu oferă o claritate la nivel de ramură a economiei și viziune de ansamblu privind tipul de competențe, nivelul de studii, valoarea adăugată de la lanțul valoric închis, capacitățile sectorului de realizare a acestuia, numărul de ocupații și specialități implicate în realizarea lanțului valoric. Acest exercițiu scoate în evidență părțile slabe ale lanțului valoric la nivel de ramură și poate servi ca fundament solid pentru revizuirea programelor de formare profesională.

- **Interviuri în profunzime structurate sau semi-structurate cu actori relevanți.** Pentru a înțelege ecosistemul și mediul favorabil ocupării forței de muncă, precum și pentru a colecta date calitative privind oportunitățile pentru programele de mentorat, formare continuă, etc, se aplică interviurile în profunzime cu actori cheie din sectorul economiei. Acest instrument se aplică părților interesate, inclusiv oficialilor locali, regionali și naționali, membrilor camerelor de comerț, membrilor asociațiilor de afaceri, instituțiilor de micro-finanțare și subvenționare, organizațiilor de susținere a tineretului, donator și sistemului de formare profesională. Este un instrument care necesită alocare suficientă de timp. Oferă informație foarte utilă și complexă pentru înțelegerea necesităților, perspectivei de viitor a sectorului, particularităților specifice ramurii.

O altă responsabilitate constă în înaintarea propunerilor privind actualizarea Clasificatorului ocupațiilor din Republica Moldova, în baza căruia poate fi organizat procesul de formare profesională.

2. Atribuții în domeniul dezvoltării platformei de dialog social

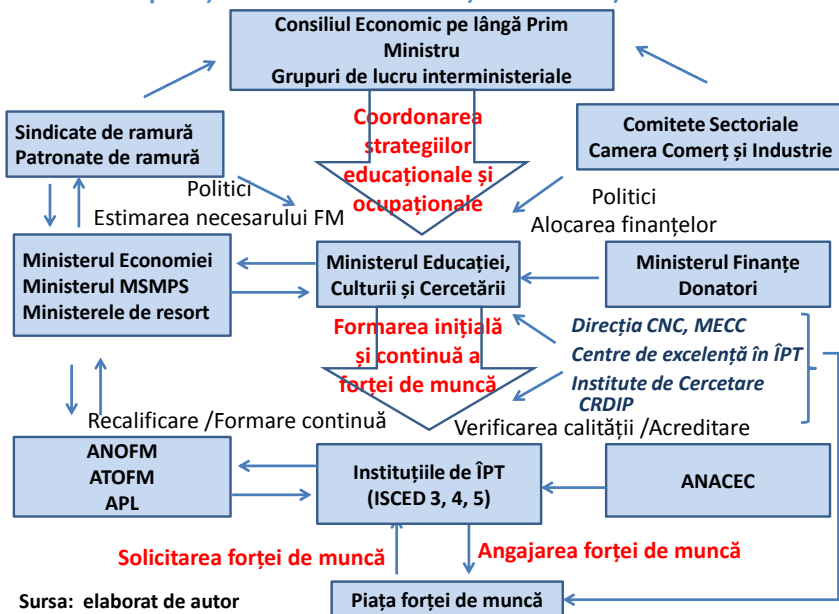
În ceea ce privește realizarea acestei categorii de atribuții, în baza cadrului legal, Comitetele sectoriale asigură o platformă de comunicare și cooperare între partenerii sociali sau între partenerii sociali și autoritățile publice în procesul dezvoltării cadrului normativ privind ÎPT, cadrului normativ privind formarea continuă, evaluarea și certificarea competențelor.

Pentru asigurarea platformei de dialog social este important ca Comitetele Sectoriale:

- să-și formeze propria identitate și să-și fortifice capacitățile,
- să stabilească strategia de comunicare cu părțile implicate,
- să aibă website-uri proprii în care ar plasa informația relevantă,
- să organizeze activități comune de diseminare a informației,
- să realizeze cercetări și analize de sector pe care agenții economici nu le pot face de sine stătător, rezultatele cărora să fie expuse în ședințe de lucru,
- să dezvolte servicii și consultanță pentru agenții economici și pentru sistemul de formare profesională,
- să ducă a activitate intensă în vederea formării legăturilor de cooperare cu Comitete Sectoriale din țările UE,
- să aibă un rol pro-activ în interacțiunea cu organismele internaționale specializate pe dialogul dintre piața muncii și sistemele de formare profesională.

Relația dintre piața forței de muncă și sistemul de formare profesională este o condiție necesară pentru asigurarea echilibrului pe piața muncii. Fiecare țară folosește instrumente și mecanisme specifice pentru asigurarea unui astfel de echilibru, dar oricum putem identifica anumite caracteristici comune: activitățile comitetelor sectoriale, patronate și sindicate de ramură, consilii naționale de coordonare, agenții de asigurare a calității, etc.. Complexitatea guvernării pe acest segment este o caracteristică comună pentru toate sistemele de formare profesională. Dificultățile în acest domeniu sunt determinate de numeroșii actori implicați în procesul de identificare a necesităților pieței muncii pe toate domeniile economiei, de modul de luare a deciziilor de diferite autorități, de preferințele populației față de anumite specialități, profesii, meserii. Modalitatea de interacțiune dintre actorii de pe piața forței de muncă pentru estimarea cererii și ofertei este prezentată în diagrama de mai jos.

Actorii implicați în estimarea cererii și ofertei forței de muncă

Dialogul social privind formarea profesională are două componente strategice: (1) coordonarea politicilor / strategiilor educaționale și ocupaționale și (2) intervenția la nivel de formare inițială și continuă a forței de muncă. În ceea ce privește prima componentă Comitetele sectoriale **participă la elaborarea documentelor de politici la nivel național și sectorial în domeniul formării profesionale; contribuie la dezvoltarea cadrului normativ privind formarea profesională, evaluarea și certificarea competențelor prin participare în grupuri de lucru pentru elaborarea proiectelor de acte normative ce țin de formarea profesională, prin prezentare de avize la astfel de proiecte de acte normative propuse de autoritățile administrative competente.** În acest sens, Comitetele sectoriale au posibilitate de intervenție directă în elaborarea politicilor și strategiilor în domeniul formării profesionale. Astfel, vocea pieței muncii poate fi auzită atât la nivel de implementare, cât și la nivel de formulare a strategiilor.

Pentru realizarea acestei activități Comitetele Sectoriale trebuie să interacționeze activ cu:

- Ministerele de resort,
- Patronatele și Sindicatele de ramură,
- Grupurile de lucru din cadrul Guvernului care abordează aspecte sectoriale ce vizează formarea forței de muncă,

- Consiliul Economic de pe lângă prim ministru și în special **Grupul de Lucru 6** responsabil de “Dezvoltarea pieței muncii”. Scopul grupului este de a identifica soluții care să contribuie la armonizarea cererii și ofertei de pe piața muncii din Moldova⁴,
- Proiectele de asistență tehnică care susțin diverse sectoare ale economiei.

În ceea ce privește a doua componentă, Comitetele Sectoriale au atribuții de susținere a proceselor de implementare a politicilor și strategiilor educaționale și ocupaționale prin promovarea și încurajarea participării partenerilor sociali, angajatorilor, angajaților și a altor persoane la învățământul profesional tehnic și la formarea continuă. Aceste activități pot fi realizate prin campanii de sensibilizare a partenerilor sociali pentru implicarea acestora în activitățile de susținere a ÎPT.

Pentru realizarea acestei activități Comitetele Sectoriale trebuie să interacționeze activ cu:

- **Instituțiile de cercetare publice și private** (ex. Centrul Național de Cercetări în Economie, Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, Institutul de Energetică, Institutul de Pomicultură, etc..) specializate pe sectoare ale economiei. Această colaborare este importantă pentru a înțelege care sunt tendințele de viitor ale sectorului, principalele dificultăți, modalitățile de promovare și stimulare a sectorului pentru a obține valoare adăugată,
- **Centrul Republican de Dezvoltare a Învățământului Profesional**, care la fel, are misiunea de a cerea puntea de legătură dintre piața muncii și instituțiile de învățământ profesional tehnic,
- **Direcția Cadrul Național al Calificărilor din cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării**. Această colaborare este importantă pentru a coordona elaborările planificate de Comitetele Sectoriale și cele planificate de Minister,
- **Centrele de Excelență din cadrul Învățământului profesional tehnic**, care sunt centrele analitice de elaborare a curricula în baza Calificărilor și Standardelor ocupaționale,
- **Agenția Națională de Ocupare a forței de muncă și Agențiile Teritoriale** care au misiunea de susținere a implementării strategiilor naționale pentru ocuparea forței de muncă, prin asigurarea accesului egal la programe și servicii de ocupare calitative și bine direcționate,

⁴ <https://consecon.gov.md/grupurile-de-lucru/>

- **Agencia Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare** scopul căreia este de a contribui la dezvoltarea orientată spre standardele internaționale în domeniul asigurării calității în învățământul general, profesional tehnic, superior, de formare profesională.
- **Instituțiile de învățământ profesional tehnic, superior și de formare profesională continuă** care prestează direct servicii de formare profesională.

Dialogul social pentru formarea profesională este cel mai important mijloc de realizarea a sarcinilor care stau în fața Comitetelor Sectoriale. În baza acestui dialog se conjugă eforturile pieței muncii și sistemelor de formare profesională. Schimbările majore care se produc în lume determină necesitatea de formării unei rețele de comunicare destul de sofisticate și extinse pentru a răspunde la solicitările angajatorilor și obiectivelor economice ale țărilor. Cultura comunicării în cadrul acestor rețele este cheia succesului în realizarea sinergiei dintre formare profesională și economia națională.

3. Atribuții în domeniul formării profesionale

În ceea ce privește elaborarea Standardelor ocupaționale, Comitetele sectoriale au următoarele atribuții:

- identifică ocupațiile pentru care urmează a fi elaborate profile ocupaționale și standardele ocupaționale;
- inițiază, coordonează și participă la elaborarea standardelor ocupaționale pentru învățământul profesional tehnic, precum și la revizuirea standardelor existente în ramura economică de activitate pe care o reprezintă;
- recomandă specialiști pe domenii ocupaționale pentru verificarea și validarea standardelor ocupaționale și țin evidența acestor specialiști.

Elementele de bază în ceea ce privește elaborarea standardelor ocupaționale atât la nivel de procedură, cât și la nivel de cerințe calitative sunt descrise detaliat în *Metodologia de elaborare a standardelor ocupaționale, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 863 din 08.10.2014, cu modificările și completările ulterioare*.

În conformitate cu prevederile Metodologiei, standardul ocupațional reprezintă un document care descrie atribuțiile și sarcinile profesionale specifice unei meserii/profesii/specialități/ocupații dintr-un domeniu de activitate și reperele calitative asociate îndeplinirii cu succes a acestora, în concordanță cu cerințele pieței muncii.

Documentul conține formularea competențelor-cheie relevante, competențelor generale, formularea competențelor specifice și corelarea acestora cu sarcinile de lucru; formularea indicatorilor de performanță.

Prevederile Metodologiei se referă la elaborarea standardelor ocupaționale pentru meserii/profesii și specialități pentru fiecare nivel al **învățământului profesional tehnic**: secundar (nivelul 3 al ISCED (Clasificarea Internațională Standard a Educației)); postsecundar (nivelul 4 ISCED) **și** postsecundar nonterțiar (nivelul 5 ISCED) în diferite domenii de activitate/formare profesională.

Elaborarea Standardului ocupațional este precedată de elaborarea Profilului Ocupațional care descrie activitatea profesională pe care o desfășoară muncitorul calificat și arată etapele desfășurării activității.

O altă atribuție importantă constă în participarea Comitetelor sectoriale la **elaborarea, dezvoltarea și actualizarea calificărilor** aferente ramurii economice pe care o reprezintă, **în corespundere cu metodologiile privind elaborarea calificărilor și participarea la elaborarea Cadrului Național al Calificărilor (CNCRM).**

Cadrul normativ este reflectat prin *Hotărârea de Guvern nr. 1016 din 23.11.2017 cu privire la aprobarea Cadrului național al calificărilor din Republica Moldova*. Elementele de bază în ceea ce privește elaborarea calificărilor atât la nivel de procedură cât și la nivel de cerințe calitative sunt descrise detaliat în *Metodologia de elaborare a calificărilor* aprobată prin ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 217 din 28 februarie 2018. În conformitate cu această Metodologie, Comitetele Sectoriale participă la elaborarea și actualizarea calificărilor și CNCRM care va permite o largă recunoaștere și atestare a finalităților de studii/rezultatelor învățării exprimate în termeni de competențe solicitate pe piața muncii. De asemenea, Comitetele sectoriale, participă în cadrul rețelilor de experți naționali și la consultările periodice de consolidare a capacităților CNCRM.

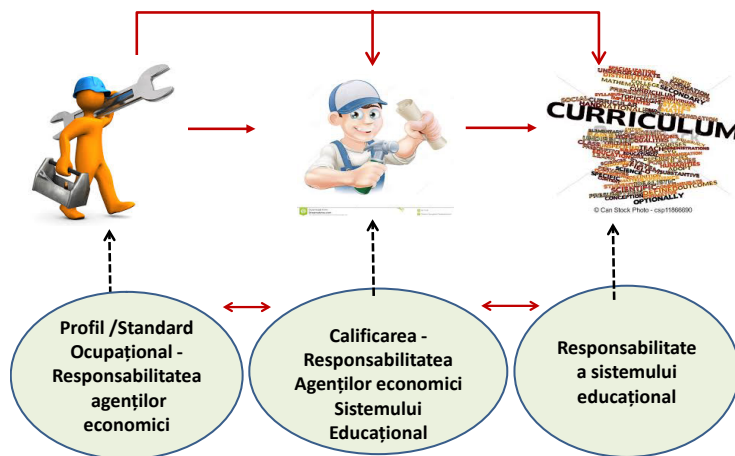
În conformitate cu Metodologia de elaborare a calificărilor, Cadrul național al calificărilor din Republica Moldova cuprinde toate nivelurile și formele de învățământ profesional, orientat spre satisfacerea unor necesități concrete în cadre calificate ale pieței forței de muncă, alinierea învățării pe tot parcursul vieții la dezvoltarea economică a țării, și sprijină politicile și strategiile naționale în domeniul educației și formării profesionale, în corespundere cu politicile europene din domeniu.

În baza Metodologiei, calificarea se definește prin finalitățile educaționale de studii/rezultatele învățării, exprimate în termeni de competențe profesionale și competențe transversale, acumulate pe parcursul

unui program de formare profesională. Rezultate ale învățării reprezintă 1. setul cunoștințe, 2. abilitați, 3. gradul de autonomie și responsabilitate. Cu alte cuvinte rezultatele învățării reprezintă ceea ce o persoană cunoaște, înțelege și este capabilă să facă. Beneficiile potențiale ale descrierii calificării prin rezultate ale învățării în educație și formare profesională au fost pe larg recunoscute la nivel european și în lume în general.

Competențele profesionale sunt formulate în concordanță cu cerințele pieței muncii specifice unui program de formare profesională (meserii/profesii/specialități/specializări) dintr-un domeniu de activitate, de regulă prin standardul ocupațional/ profilul ocupațional, iar competențele transversale sunt formulate prin prisma descriptorilor: autonomie și responsabilitate; interacțiune socială; dezvoltare personală și profesională, reieșind din Descriptorii de definire a nivelurilor CNCRM.

Sucesiunea de lucru a Comitetelor Sectoriale

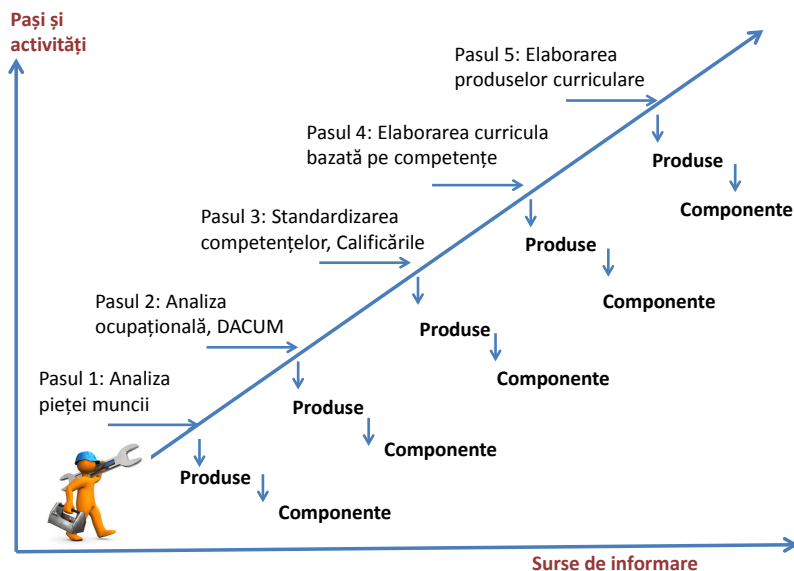

Elaborarea curricula în baza competențelor este o sarcină serioasă pentru sistemul educațional. Modalitatea de elaborare a curricula în baza competențelor determină trecerea la predare-învățare în baza modulelor. Această practică este mai recentă pentru Republica Moldova, însă raționamentul care stă la baza acestei abordări, justifică necesitatea schimbării. Important este ca pentru fiecare competență specificată în Calificare să se aloce ore teoretice și practice pentru formarea acestora. Curricula trebuie să fie orientată pe formarea de competențe profesionale, astfel încât viitorul specialist să fie cât mai pregătit pentru viața profesională. Trecerea la elaborarea curricula în baza calificărilor este o provocare pentru sistemul de formare profesională din Republica Moldova. Nu se exclude faptul ca unele discipline să fie excluse sau numărul de ore la unele discipline

să se reducă substanțial, iar la alte discipline să crească considerabil. Acest lucru este determinat de faptul că în raportul dintre orele practice și orele teoretice, precum și raportul dintre numărul orelor la disciplinele generale și disciplinele de specialitate trebuie ajustat la realitățile zilei.

Mai jos este oferită schema care trebuie urmărită de elaboratorii de curriculă.

Curricula bazată pe competențe – etape de elaborare

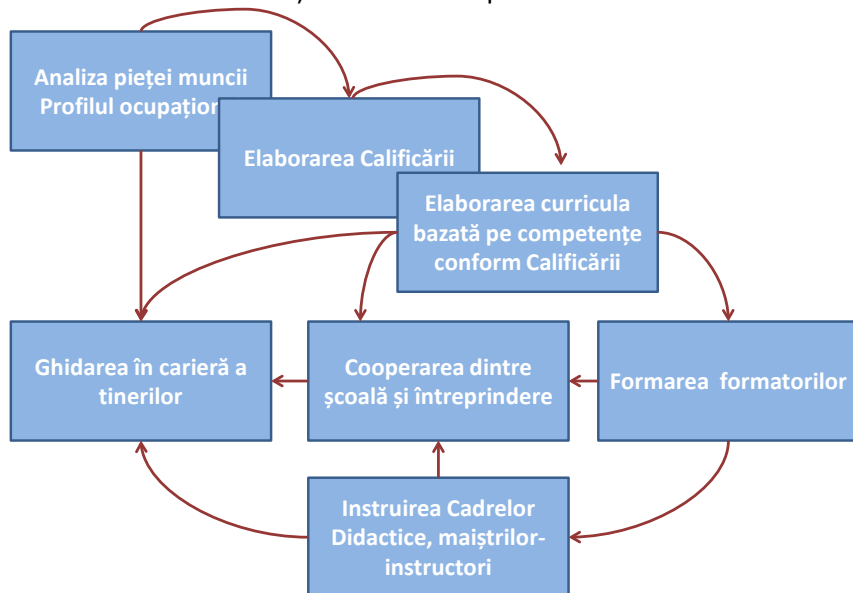
O categorie importantă de atribuții a Comitetului Sectorial în domeniul susținerii formării profesionale se referă la **avizarea curricula pe module/ discipline elaborate pentru învățământul profesional tehnic**, precum și pentru formarea continuă, în ramura economică de activitate pe care o reprezintă.

Cadrul normativ și metodologic cu privire la avizarea curriculum este reflectat de următoarele documente: *Cadrul de referință al curriculumului pentru învățământul profesional tehnic, 2015*; *Suport metodologic pentru proiectarea curriculumului în învățământul profesional tehnic secundar, 2016* precum și *Ghidul practic de elaborare a curriculumului pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar non-terțiar, 2016*.

O ultimă categorie de atribuții a Comitetelor Sectoriale la acest compartiment se referă la susținerea și **promovarea implementării sistemului de**

formare și evaluare pe bază de competențe (merite) precum și **participarea, prin reprezentanții săi, la examenele de calificare, la certificarea competențelor dobândite în contextul educației formale, non-formale și informale și/sau la susținerea tezelor sau a proiectelor de diplomă.** Aceste atribuții vizează o implicare directă în susținerea formării profesionale **dând posibilitate Comitetelor sectoriale** o participare largă în procesul educațional. Mai jos sunt prezentate schematic principalele subiecte la care Comitetele Sectoriale trebuie să atragă atenția în procesul de lucru cu instituțiile de formare profesională.

Subiectele de interacțiune dintre Comitetele Sectoriale și instituțiile de formare profesională

Comunicarea permanentă între reprezentanții Comitetelor Sectoriale cu instituțiile de formare profesională este premiza succesului de atingere a echilibrului pe piața muncii.

Capitolul II: Statutul și procedura de constituire a Comitetelor Sectoriale în baza cadrului legal

În baza Legii Comitetele sectoriale reprezintă asociații cu statut de persoană juridică care se constituie benevol, la nivelul ramurilor economiei, stabilite conform Clasificatorului Activităților din Economia Republicii Moldova, de către patronatele și sindicatele din ramura respectivă. La nivelul unei ramuri a economiei se poate constitui un singur comitet sectorial. Suplimentar la prevederile legii, prin ordinul comun al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Economiei și Infrastructurii, Biroului național de Statistică nr. 250 din 28.01.2018 cu privire unele reguli de constituire a Comitetelor Sectoriale pentru formarea profesională în baza activităților economice, acestea se constituie în conformitate cu activitățile economice (ramuri economice) ale Clasificatorului Activităților din Economia Republicii Moldova, conform unei structuri bine stabilite. (A se vedea Anexa 1).

Prin derogare de la prevederile Legii nr. 837-XIII din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești, **Comitetele sectoriale au statut de utilitate publică**. În sensul legii respective, activitatea de utilitate publică a Comitetelor sectoriale este încadrată în activitatea desfășurată în interes public general care contribuie la dezvoltarea sau susținerea educației și instruirii persoanelor, difuzării și acumulării de cunoștințe.

Politica statului de susținere a asociațiilor cu statut de utilitate publică, implicit a Comitetelor Sectoriale se bazează pe următoarele principii: asigurarea dreptului de a participa la formarea și realizarea politicilor publice; transparența și publicitatea procedurilor de oferire a suportului sub orice formă, în special prin organizarea concursurilor deschise, transparente și publice, și în condiții egale de participare la asemenea proceduri; planificarea bugetară a cheltuielilor destinate suportului asociațiilor cu statut de utilitate publică, inclusiv finanțarea și subvenționarea programelor, proiectelor și activităților propuse.

Procedura de constituire a Comitetelor Sectoriale este reglementată de capitolul II al Legii cu privire la Comitetele sectoriale pentru formarea profesională. În ceea ce privește înregistrarea, refuzul înregistrării și contestarea refuzului de a înregistra comitetul sectorial se efectuează conform procedurii stabilite pentru asociațiile obștești în partea în care nu sunt reglementate de legea specială.

1. Pași în procesul de constituire a Comitetelor sectoriale în domeniul formării profesionale

Pornind de la prevederile legale, Comitetul sectorial este creat în cadrul Adunării generale a fondatorilor Comitetului sectorial. În calitate de fondatori ai Comitetului participă: Centrul Sindical Național Ramural și Centrul Patronal Național Ramural, care participă la Adunarea Generală de Constituire a Comitetului Sectorial prin reprezentanții săi desemnați pe principiul parității.

Astfel, pași pentru crearea Comitetului sectorial pentru formarea profesională sunt:

- I. Adoptarea de către organele de conducere a fiecărui fondator a deciziei cu privire la crearea Comitetului sectorial respectiv, care include:
 - a. Decizia/hotărârea de a crea Comitetul sectorial: (A se vedea Anexa 2);
 - b. Desemnarea reprezentanților Centrului Ramural Sindical/Patronal, respectiv cu mandatul de a participa la Adunarea Generală a Fondatorilor. (A se vedea Anexa 3);
- II. Crearea Grupului de lucru pentru elaborarea Statutului Comitetului și pregătirea Adunării Generale de Constituire a Comitetului sectorial. Printre activitățile de bază se numără elaborarea Statutului, perfectarea proiectelor de documente pentru Adunarea Generală, asigurarea organizatorică a Adunării Generale.
- III. Convocarea Adunării Generale de Constituire a Comitetului sectorial. În cadrul acelei adunări, la care participă persoanele mandatate să reprezinte patronatele/sindicatul, se iau decizii privind următoarele chestiuni. (A se vedea Anexa 4);
 - c. alegerea președintelui și secretarului adunării;
 - d. adoptarea deciziei cu privire la constituirea Comitetului sectorial;
 - e. examinarea și aprobarea statutului Comitetului sectorial;
 - f. alegerea Președintelui și Vicepreședintelui Comitetului sectorial;
 - g. desemnarea membrilor titulari Comitetului sectorial (după caz);
 - h. cu privire la înregistrarea Comitetului sectorial și desemnarea persoanei responsabile de procedura de înregistrare.
- IV. Depunerea documentelor pentru înregistrarea Comitetului sectorial. Astfel, în baza art. 8 al Legii cu privire la Comitetele sectoriale în domeniul formării profesionale, se depun următoarele documente la Agenția Servicii Publice:

- a. cererea semnată de către toți membrii organului de conducere al comitetului sectorial;
- b. statutul în două exemplare;
- c. copia procesului-verbal al adunării de constituire a comitetului sectorial;
- d. lista fondatorilor, cu anexarea copiilor certificatelor de înregistrare de stat și ale extraselor din procesul-verbal al ședinței centrului sindical/patronal;
- e. documentul de confirmă Denumirea;
- f. actul care confirmă sediul Comitetului sectorial.

2. Perfectarea Statutului Comitetului sectorial pentru formarea profesională

Pentru perfectarea Statutului Comitetului sectorial, părțile creează Grupul de lucru respectiv, care după consultarea actelor normative (Legea nr.244, Legea nr. 837) și bunele practici la subiect, începe elaborarea, iar apoi redactarea Statutului Comitetului Sectorial.

Conform Legii Statutul Comitetelor sectoriale, trebuie să conțină:

- a. denumirea și sediul comitetului sectorial; obiectivele activității, funcțiile și atribuțiile comitetului sectorial, metodele și formele de realizare a acestora; modul de dobândire și încetare a calității de membru al comitetului sectorial;
- b. drepturile și obligațiile membrilor comitetului sectorial; cuantumul cotizațiilor și modul lor de încasare, dacă se adoptă hotărârea de stabilire a acestor cotizații;
- c. structura organizatorică, denumirea organelor de conducere și control, modul de formare, durata mandatelor și atribuțiile acestora;
- d. procedura de adoptare, modificare și completare a statutului, precum și procedura de adoptare a altor hotărâri în cadrul comitetului sectorial; modul de formare, folosire și înstrăinare a patrimoniului;
- e. procedura de control asupra activității comitetului sectorial; procedura de încetare a activității comitetului sectorial.

Capitolul III: Planificarea și raportarea activităților Comitetelor sectoriale

În ceea ce privește planul de activitate a Comitetelor sectoriale, printre materialele de reper pentru planificarea pe termen scurt, mediu și lung al activității acestora fac parte Legea cu privire la Comitetele sectoriale și cadrul normativ privind formarea profesională, statutul, misiunea, funcțiile Comitetelor sectoriale, viziunea cu privire la dezvoltarea Comitetelor Sectoriale, planurile strategice existente, analiza resurselor, etc.

Planul de activitate trebuie să cuprindă următoarele capitole:

1. Scopul planului de activitate,
2. Viziunea sectorului (în baza directivelor de dezvoltare, trendurilor, obiectivelor de țară, poziției angajatorilor),
3. Principalii indicatori ai sectorului,
4. Situația curentă privind prestatorii forței de muncă și principalele dificultăți,
5. Competențele cheie profesionale ale sectorului și provocările legate de acestea,
6. Planul de acțiuni bazat pe obiective,
7. Aspecte legate de implementare.

Din perspectivă mai largă, este solicitat ca Planul de activitate să ofere o explicație narativă clară cu privire la:

- contextului existent privind activitatea generală a Comitetelor Sectoriale,
- o scanare a situației privind sectorul economiei de care este responsabil Comitetul Sectorial,
- descrierea principalelor dificultăți cu care se confruntă Comitetul Sectorial,
- explicare succintă a obiectivelor și priorităților trasate pentru anul viitor și pentru o perspectivă mai îndelungată. Obiectivele trebuie să corespundă funcțiilor și atribuțiilor atribuite prin lege Comitetelor Sectoriale. Drept recomandări de obiective pentru perioada următoare ar fi: Consolidarea capacităților echipei Comitetului Secto-

rial, Formarea identității de grup, Consolidarea relațiilor cu actorii cheie din sector, etc...

- explicarea mai detaliată a bugetului pe priorități, în special proveniența resurselor financiare,
- descrierea a echipei de realizare a activităților propuse, este bine-venit în anexa raportului să fie incluse CV-urile acestor persoane,
- dacă există parteneriate, acestea trebuie descrise și analizate avantajele reciproce,
- principalele riscuri și dificultăți cu care ar putea să se confrunte Comitetul Sectorial în realizarea obiectivelor și activităților trasate.

Planul de acțiuni bazat pe obiective constituie reprezentarea grafică sau în formă tabelară a modului și consecutivității de realizare a activităților.

Tot mai utilizat model de prezentare a planului de acțiuni este Diagrama lui Gantt, realizată în Excel cu indicarea orarului de implementare. Diagrama Gantt este un instrument de planificare care constă într-o matrice pe a cărei axă orizontală este reprezentată perioada de timp pe care se întinde proiectul, împărțită în unități de măsură (spre exemplu zile, săptămâni sau luni), și pe a cărei axă verticală sunt reprezentate sarcinile din proiect.

Acest model este preferat pentru orientarea rapidă în lista acțiunilor, timpul oferit pentru realizarea acestora și vizualizarea de ansamblu a întregului proiect. Acest model este comod și din punct de vedere a monitorizării activităților în timp. La fel, în cazuri de întârzieri, este posibilă revizuirea calendaristică a implementării activităților.

Pe de altă parte, pot fi folosite și forme clasice ale unui plan de acțiuni care cuprind descrierea activității, indicarea grupului țintă, a termenilor de realizare, indicatorilor după exemplul de mai jos.

Formatul pentru Planul de Acțiuni a Comitetelor Sectoriale

Obiective	Activități	Rezultat scontat	Termen de realizare	Actori		Indicatori măsurabili			Buget estimat
				Responsabili	Parteneri	Indicatori	Situația curentă	Ținta	MDL
Obiectivul 1	1.1								
	1.2								
	1.3								
Obiectivul 2									
	2.1								
	2.2								
	2.3								
Obiectivul 3									
	3.1								
	3.2								
	3.3								

În ceea ce privește compartimentele obligatorii pentru un **Raport de Activitate**, printre acestea se numără descrierea activităților desfășurate, prezentarea rezultatelor obținute, descrierea cooperării cu partenerii, aspectele financiare ale activității⁵ și indicatorii. În cadrul procesului de raportare este recomandată descrierea sumară a activităților realizate în perioada raportată.

Una din formele de raportare ar putea fi crearea a două compartimente în formă tabelară: activități planificate versus activități realizate. La compartimentul "activități realizate" se recomandă prezentarea completă a informației cu privire la implementarea acțiunilor care au fost planificate.

⁵ A se vedea modalitățile de raportare în cadrul Proiectului „Consolidarea cadrului instituțional al Republicii Moldova în domeniul migrației și dezvoltării” finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare și implementat de Misiunea Organizației Internaționale pentru Migrație în Moldova și Biroul pentru Relații cu Diaspora al Cancelariei de Stat

Este important de indicat în ce măsură au fost realizate activitățile proiectului conform celor planificate cu indicarea oricăror abateri, întârzieri/modificări, nereușite a planului de implementare.

Activitățile planificate	Activitățile realizate

În cadrul procesului de raportare este important de menționat:

- Dacă au existat anumite circumstanțe specifice de ordin intern sau extern, inclusiv probleme/obstacole/riscuri, care au avut o anumită influență asupra implementării planului de activitate.
- Este recomandată descrierea rezultatelor cantitative și calitative obținute în urma realizării activităților.
- Printre alte aspecte importante se numără descrierea beneficiarilor activităților realizate, în special beneficiarii direcți, beneficiarii la nivel instituțional și beneficiarii indirecti.
- De asemenea, se recomandă descrierea rolului partenerilor în procesul de implementare a activităților.
- O tendință tot mai accentuată în ultima perioadă privind implementarea de succes al unui proiect se referă la procesul de diseminare a activităților desfășurate, inclusiv prin intermediul rețelelor de socializare.

Capitolul IV: Elaborarea propunerilor de proiect a Comitetelor sectoriale

1. Ciclul de viață al unui proiect

Un proiect este definit ca o serie de activități cu obiective fixate, conceput să producă un rezultat într-un cadru de timp, realizat în baza unui buget predefinit. Cadrul de timp delimitat este unul din elementele esențiale care diferențiază proiectul de alte activități ale unei organizații care nu activează în bază de proiecte. Cu alte cuvinte, ciclul de viață al unui proiect este perioada de timp care începe din momentul apariției ideii de proiect și până la implementarea acesteia.

Proiectele se desfășoară într-o succesiune de etape, pornind de la o problemă existentă sau de la necesitatea realizării unui obiectiv. Ideea de proiect ține de un anumit domeniu și este specific pentru un anumit grup țintă și anumiți beneficiari. În cazul Comitetelor Sectoriale, domeniul conceptual al proiectelor va ține de misiunea și atribuțiile acestora, iar beneficiarii finali ai proiectelor sunt reprezentanții pieței muncii pe anumite sectoare ale economiei și sistemul de formare profesională, responsabil de formarea forței de muncă pentru aceste sectoare ale economiei.

Odată identificată, pentru a ajunge un proiect, ideea trebuie formulată și scrisă conform cerințelor, promovată spre a obține finanțare, implementată și în final evaluată. Scopul urmărit de un proiect este de a soluționa problema existentă și de a atinge scopul propus. Conform teoriei de management al proiectelor, există șase etape distincte ale ciclului de viață al unui proiect. Consecutivitatea acestor etape se prezintă după cum urmează⁶:

6 CUM SCRIE UN PROIECT? Ghid de reguli și principii de bază în scrierea unui proiect, Veaceslav Bulat, OIM, Chisinau 2010,

PROGRAMAREA

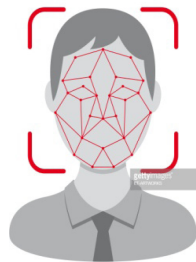

Programarea reprezintă prima fază a ciclului de proiect și constă în stabilirea cadrului general de cooperare între finanțator și Comitet Sectorial. După o serie de consultări și negocieri între donator și factorii cointeresați, urmărind analiza problemelor și a oportunităților de dezvoltare ale domeniului și ținând cont de prioritățile de finanțare, se convine acordarea sprijinului pe anumite domenii de activitate în baza cărora se schițează propunerea de proiect.⁷

Prioritățile de acordare a finanțării Comitetelor Sectoriale din partea bugetului de stat pentru anul 2018 sunt următoarele:

- asigurarea platformelor de comunicare și cooperare în cadrul sectorului (agenții economice, instituțiile de învățământ, autoritățile publice centrale);
- corelarea sistemului de formare profesională cu necesitățile pieței muncii;
- identificarea tendințelor cu privire la cererea și oferta de forță de muncă din sector.

IDENTIFICAREA

Etapă de identificare presupune analiza problemelor existente, a situațiilor dificile care se doresc a fi înlăturate, a nevoilor și intereselor grupuri țintă și identificarea acelor idei de proiecte care urmează să fie scrise proiectele. În cadrul acestei etape se elaborează analize, studii de preferezabilitate, sondaje, discuții, focus grupuri. Aceste acțiuni ajută la identificarea și selectarea problemelor pentru care se formulează obiectivele, scopul și activitățile proiectului și se planifică costurile. În această etapă se clarifică: este problema identificată una reală pentru grupul țintă și beneficiari?; rezolvarea acestei probleme reprezintă o prioritate?; proiectul trebuie derulat neapărat acum?; organizația dispune de capacitatea necesară pentru a implementa proiectul?. Dacă la aceste aspecte se răspunde cu cel puțin un răspuns „nu”, atunci problema trebuie re-analizată, iar ideea de proiect trebuie regândită și/sau identificată alta.

⁷ Ghidul autorităților publice locale / Ana-Maria Veverița, Ana Znaceni, Angela Secieru [et. al.]; Progr. Comun de Dezvoltare Locală Integrală (PCDLI), Progr. Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitatea Femeilor (UN Women). - Chișinău : S. n, 2016

PREGĂTIREA

În cadrul acestei etape, în funcție de cerințele înaintate de finanțator, se detaliază toate aspectele ideii de proiect și se elaborează proiectul prin completarea formularului de cerere de finanțare. Proiectul va ține cont de toate cerințele înaintate și va include în mod obligatoriu informații cu privire la: obiectivele generale și scopul proiectului, activitățile și rezultatele așteptate, metodologia, indicatorii de performanță, bugetul, organizația care va implementa proiectului și factorii care asigură durabilitatea proiectului. Cererea de finanțare completată reprezintă propunerea de proiect care devine documentul de bază pentru implementarea proiectului și principalul document care stă la baza activității de monitorizare și evaluare a impactului proiectului.

FINANȚAREA

Proiectul este scris prin completarea cererii de finanțare, care, de regulă, este un formular standardizat. Proiectul, este depus spre finanțare la sediul finanțatorului sau în format electronic pe posta indicată în anunțul de organizare a concursului propunerilor de proiect. Fiecare finanțator are de obicei, o comisie de evaluare a proiectelor care evaluează cererea de finanțare și decide dacă proiectul va fi sau nu finanțat. Există și anumite criterii de selecție.

În cazul finanțării din partea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Comisia de selecție este alcătuită din 7 membri – 2 reprezentanți ai Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, 2 reprezentanți ai Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, câte 1 reprezentant al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, Ministerului Economiei și Infrastructurii, Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului⁸.

În cazul deciziei de finanțare a proiectului propus, finanțatorul anunță organizația care a înaintat proiectul și se semnează un contract de finanțare prin care sunt determinate volumul și condițiile de finanțare. În baza acestui contract organizația beneficiar primește finanțarea alocată pentru implementarea proiectului.

⁸ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=374804> Regulamentul cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor desfășurate de comitetele sectoriale pentru formare profesională prin HG Nr. 253 din 27.03.2018

IMPLEMENTAREA

În baza resurselor materiale alocate și a resurselor umane și tehnice planificate are loc executarea activităților planificate pentru atingerea obiectivelor proiectului. Implementarea proiectului implică realizarea eficientă a tuturor activităților prevăzute în cererea de finanțare și contract, inclusiv încheierea contractelor pentru servicii, achiziții de bunuri și lucrări, evenimente publice, investiții, studii, etc. Evoluția proiectului este monitorizată și, după caz, se propun ajustări impuse de schimbarea condițiilor inițiale. La sfârșitul perioadei de implementare, se poate propune un nou proiect pentru continuarea sau extinderea activităților proiectului.

EVALUAREA

În cadrul acestei etape are loc estimarea obiectivă a proiectului aflat în derulare sau finalizat. Evaluarea, de regulă, se realizează pe parcursul tuturor etapelor de implementare a proiectului. Scopul acestei etape este de-a compara coerența rezultatelor proiectului cu obiectivele propuse, determinând eficiența, impactul și durabilitatea proiectului. Evaluarea furnizează informațiile necesare privind lecțiile învățate și bunele practici obținute atât pentru beneficiari, cât și pentru finanțatori.

2. Pașii în formularea propunerii de proiect

Un proiect constă dintr-un șir de activități cu început și sfârșit stabilite, activități ce sunt limitate de timp, resurse și buget, în scopul atingerii obiectivului proiectului. Proiectul se realizează în conformitate cu descrierea expusă în propunerea de proiect. Propunerea de proiect este modul formalizat prin care se adresează unui finanțator “solicitarea” de a finanța un plan de activități, cu un scop bine definit, ținând cont de limitările financiare și temporale.

Avantaje

O propunere de proiect este un document esențial de dezvoltare care ajută la cultivarea unei relații profesionale inițiale între o organizație și un donator asupra unui proiect care urmează să fie implementat,

O propunere facilitează formularea clară a conceptului în baza ideii,

Propunerea are un cadru special de expunere a ideii pentru o înțelegere clară a proiectului din partea donatorului și altor actori,

Propunerile de succes înseamnă ajutor financiar pentru ca organizația să-și extindă activitatea cu perspectiva de a replica proiectul și ideile inițiale.⁹

Dezavantaje

Probleme de planificare: Deși există idei bune, în momentul în care începe analiza și planificarea extinsă, apar multe provocări neașteptate,

Există adesea termene limită,

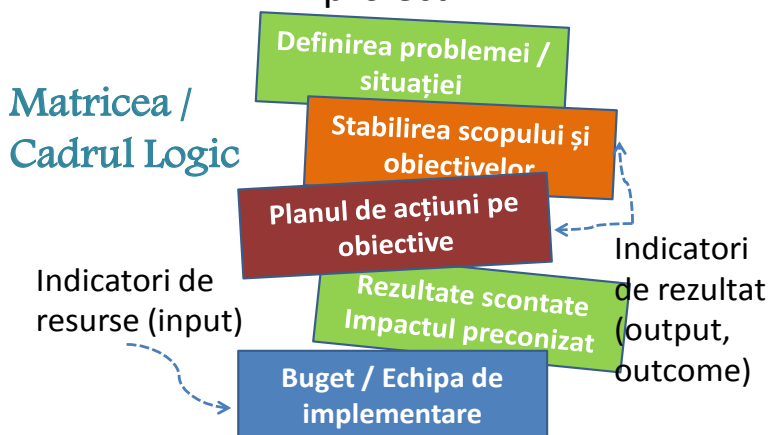
Chiar și propunerile bune pot fi respinse.

Orice proiect trece prin câteva etape de elaborare. Aceste etape sunt distincte și strâns interconectate. În baza elaborărilor pe etape se conturează formatul Cadrului Logic sau Matricei proiectului. Acesta reprezintă forma concisă și foarte exactă a proiectului, care reflectă esența acestuia în materie de scop și obiective, acțiuni, termene, buget, indicatori de verificare, responsabili.

⁹ <https://www.sswm.info/planning-and-programming/implementation/project-design/project-proposal-writing>

Etapele de elaborare a propunerii de proiect

a. Formularea problemei / situației care trebuie soluționată

O primă etapă în scrierea proiectelor este analiza situației și identificarea sau analiza problemei. Problema reprezintă diferența dintre situația dorită și realitatea existentă. Problema trebuie să fie argumentată prin studii, date statistice, cercetări ale specialiștilor, experiențe de bune practici care au adus beneficii. O analiză profundă a situației sau problemei oferă posibilitatea înțelegerii cauzelor și efectelor ce derivă din problemă. De multe ori în acest proces se pot identifica soluții posibile, care fie au fost implementate în alte părți, fie se presupune că soluționarea ar putea fi realizată prin aplicarea anumitor măsuri. Această etapă de lucru solicită destul de mult timp și efort analitic. Cu cât magnitudinea și complexitatea problemei este mai mare, cu atât mai profundă trebuie să fie analiza. La această etapă se aplică următoarele instrumente de lucru:

- ✓ Este recomandabil de realizat cercetări sociologice, **sondaje** fie cu grupul țintă preconizat în proiect, factorii de decizie, fie cu mediul academic și științific, etc. Se recomandă colectarea a cât mai multe informații preliminare pentru a demonstra utilitatea proiectului.
- ✓ Este bine ca constatările făcute în cadrul analizei situației să fie însoțite de **date statistice**, prezentate în formă de grafice și diagrame. La fel, constatările făcute ar trebuie să fie susținute de trimiteri la sursa informației.

- ✓ **Revista literaturii** reprezintă o abordare general cunoscută, însă de multe ori, ignorată. Totuși, în cadrul acestui ghid, se recomandă realizarea unei analize a literaturii la subiectul proiectului. În contextul racordării la experiențele europene cu privire la activitatea Comitetelor Sectoriale, este binevenită preluarea și replicarea bunelor practici din țările UE.
- ✓ Informația privind constatarea situației și descrierea problemei poate fi însoțită și de **fotografii și material ilustrativ**, deși acest lucru nu este o practică general aplicată.
- ✓ Este recomandabil **de consultat proiecte similare**. Se recomandă evitarea repetării proiectelor, greșelilor și **reproducerea unor rezultate care au fost deja realizate**. Este puțin probabil că finanțatorii vor oferi resurse financiare pentru un proiect similar sau pentru ceva ce deja a fost realizat.
- ✓ **Consultații cu experții în management de proiect sau pe domeniul din care este proiectul** sunt o bună posibilitate de validare sau verificare a ideilor proprii. Opiniile externe vă vor da idei, răspunsuri la unele întrebări specifice și credibilitate
- ✓ La diferite etape de analiză a situației și problemei, organizarea activităților de **brainstorm și discuții în grup** cu notarea ideilor de bază este o metodă bună de a înțelege lucrurile și logica cauzalității.
- ✓ Câteva **instrumente** cel mai des folosite la această etapă sunt următoarele:
 - **Analiza SWOT** – Acronimul **SWOT** provine din engleză Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats, însemnând „Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități, Amenințări”. Analiza SWOT se realizează, în general, în prima fază a unui proiect, pentru ca elementele de analiză să poată alcătui baza planului de proiect și să poată fi folosite ulterior în cadrul proiectului, în ceea ce privește planificarea, livrabilele sau bugetul alocat și trebuie readus pe linia de plutire. În cadrul analizei SWOT se va ține seama de faptul că: Punctele tari și punctele slabe sunt concepte „statice”, bazate pe parametrii descriptivi ai unei zone, într-o perioadă determinată de timp. Ele reprezintă ceea ce există. Oportunitățile și amenințările au în vedere viitorul, și se referă la alegerile pe care le au de făcut persoanele implicate în procesul de planificare. Ele reprezintă ceea ce va fi¹⁰. Analiza SWOT se poate realiza pentru organizația implementatoare, adică a Comitetului Sectorial, cât și pentru instituțiile / companiile țintă care urmează să beneficieze de pe urma proiectului.

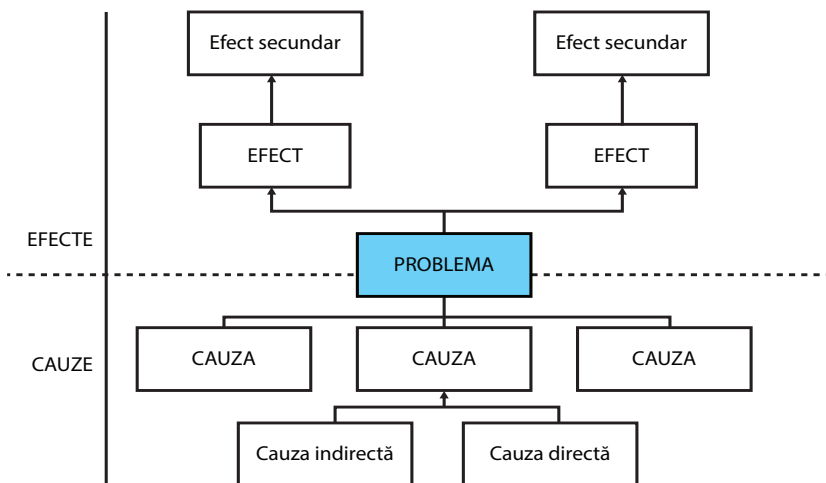
¹⁰ https://ro.wikipedia.org/wiki/Analiza_SWOT

Analiza SWOT

	Benefice atingerii obiectivelor	Pun în pericol atingerea obiectivelor
Sursă internă (organizația)	Puncte tari	Puncte slabe
Sursă externă (mediul extern)	Oportunități	Amenințări

- **Arborele Problemei** - Orice proiect trebuie să se limiteze la un spectru limitat de probleme abordate spre rezolvare prin proiect. Arborele problemei permite realizarea analizei unei situații existente, identificarea problemelor cheie în contextul acestuia și argumentarea problemelor prin diagrama - arbore. În analiza problemei este important de a înțelege cauzele, efectele, amploarea, categoriile afectate și evoluția problemei în timp. Formarea unei înțelegeri clare asupra problemei poate fi o adevărată provocare, deoarece deseori problema este confundată cu cauzele care o determină sau cu efectele pe care aceasta le provoacă. Confundarea acestor elemente rezultă în alegerea unui curs greșit de acțiune și în stabilirea unor acțiuni incorecte, implementarea cărora poate conduce la înrăutățirea situației¹¹. Tehnica Arborele problemei exprimă vizual relația logică între problema existentă, cauzele acesteia și efectele nesoluționării problemei.

11 Ghid metodologic pentru analiza ex-ante a impactului politicilor publice, Instrumente și tehnici Volumul I, DFID, "Suport pentru implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare", ECORYS, 2010

- **Analiza PESTEL** – analiza realizată în baza acestui instrument ordonează influențele din macro-mediu în șase categorii de factori: politici, economici, socio-culturali, tehnologici, ecologici și juridici. De cele mai multe ori acest instrument este folosit de companii pentru a înțelege factorii externi care influențează situație din interiorul companiei, însă este folosit și în cadrul procesului de descriere a problemelor care devin subiectul propunerilor de proiect.

Diagnoza mediului extern Analiza PESTEL	Politic <i>Felul în care situația politică afectează sistemul de formare profesională</i>
	Economic • Caracteristica generală a sectorului economiei, • dinamica % angajaților în domeniul • dinamica % PIB generat de domeniul • tendințele în cadrul domeniului, • strategii naționale existente în domeniul, • agenți economici lideri, prezența investitorilor • cele mai solicitate meserii/specialități, competențe.
	Social <i>Contingentul de elevi/studenți Alte aspecte sociale care influențează</i>
	Tehnologic <i>Tehnologiile aplicate în domeniul, viteza de schimbare, capacitatea de schimbare a instituției</i>
	Ecologic
	Legislativ – <i>cadrul de reglementare, gradul de dezvoltare, necesitatea includerii prevederilor noi</i>

Descrierea situației /problemei trebuie să finalizeze cu abordarea propusă de proiect. Propunerea de proiect trebuie să descrie strategia aleasă pentru soluționarea problemei și cum anume va duce aceasta la îmbunătățiri. În acest sens se fac scurte referiri la activitățile planificate în proiect și metodele de implementare.

O altă metodă deseori utilizată în procesul de elaborare a propunerilor de proiect constă în formularea unor întrebări de verificare în procesul de descriere problemei. Printre acestea se numără:

- ✓ Care este problema?
- ✓ Care sunt cauzele care o generează?
- ✓ Cine este afectat de această problemă?
- ✓ Unde se manifestă problema?
- ✓ Care este politica actuală pentru soluționarea problemei?
- ✓ Este nevoie de proiect?
- ✓ Reflectă proiectul nevoile reale ale sectorului?
- ✓ Care este impactul negativ în cazul nesoluționării problemei?

b. Identificarea grupurilor țintă a proiectului

Grupurile țintă ale proiectului sunt definite ca persoane, grupuri de persoane, instituții, organizații profesionale, companii, etc., care pot avea o legătură, directă sau indirectă, cu proiectul respectiv. Pentru a maximiza beneficiile sociale și instituționale ale proiectului și minimiza impactul negativ al problemelor existente, în descrierea proiectului se identifică și se caracterizează toți acei factori care ar putea influența implementarea acestuia, fie pozitiv, fie negativ.

Identificarea persoanelor, grupurilor, organizațiilor care au pe parcursul implementării proiectului sau vor avea legătură cu proiectul după finalizarea lui se realizează atunci când este efectuată analiza problemelor. La această etapă se stabilesc grupurile /instituțiile importante care pot influența într-un anumit mod rezultatul eforturilor întreprinse în cadrul proiectului. De asemenea, se identifică și grupurile care pot avea un impact neutru asupra implementării proiectului, dar sunt importanți, deoarece acțiunile proiectului vin să le atingă interesele, să le modifice un comportament anume.

c. Formularea scopului și obiectivelor proiectului

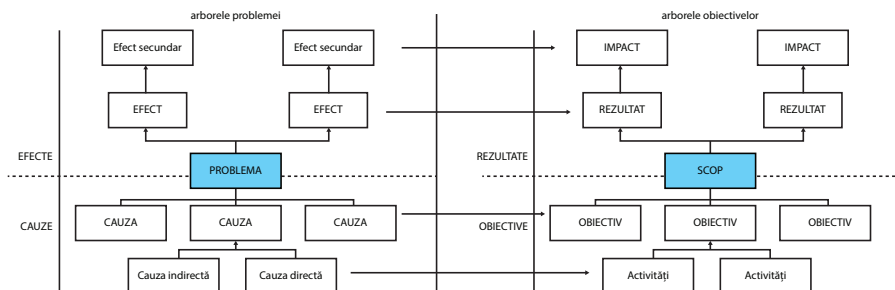
Un proiect trebuie să aibă un singur scop. Dacă a fost elaborat arborele problemei, atunci însăși soluționarea problemei poate deveni scop care trebuie formulat printr-o viziune de dezvoltare. Este dificil sau imposibil de măsurat realizarea scopului prin indicatori măsurabili, dar trebuie să fie posibil de demonstrat contribuția la realizarea viziunii.

Obiectivele sunt stabilite drept o reacție la problemă sau un deziderat într-un oarecare domeniu de activitate. Obiectivele trebuie să fie legate de cauzele care generează problema. În acest sens, dacă la analiza situației s-a folosit instrumentul de elaborare a Arborelui Problemei, atunci însăși soluționarea cauzelor problemei se formulează ca obiective specifice. Obiectivele pot fi generale și specifice.

Obiectivele pot reprezenta un rezultat scontat ce trebuie obținut, pașii care trebuie făcuți pentru a ne apropia de scop, reprezentând un sfârșit. Se recomandă cel puțin 2 obiective specifice. Se recomandă reformularea situațiilor negative ale analizei problemei care sunt dorite dar și posibil de obținut în mod realist.

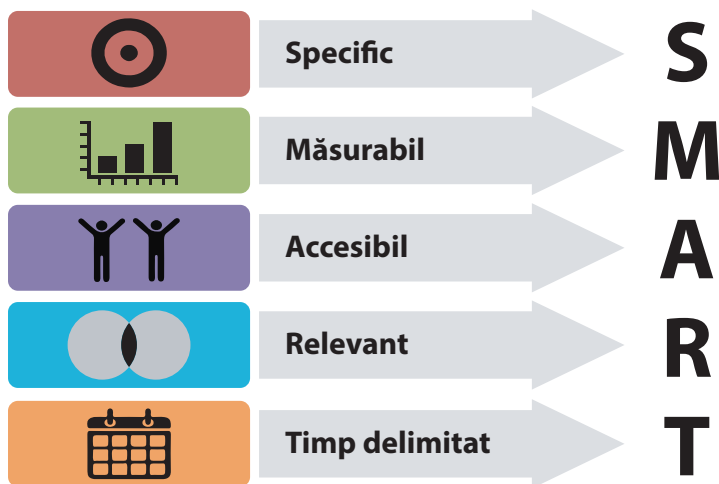
Obiectivele pot fi formulate și în baza analizei PESTEL, astfel fiind axate pe dimensiunile legate de mediului politic, economic, social etc. asigurând rezolvarea problemei.

Relația directă dintre arborele problemei și logica proiectului este prezentă în schema de mai jos.

Trebuie totuși de menționat, că nu toate proiectele sunt formulate în baza arborelui problemei. În primul rând o parte din proiecte se elaborează în baza unor deziderate, obiective noi, aspecte calitativ diferite pe care ni le dorim. Atunci se face o descriere narativă a situației existente și a celei dorite. În aceste cazuri scopul și obiectivele proiectului sunt deja cunoscute, încă de la etapa de formulare a situației.

Un obiectiv trebuie să fie realizabil, altfel, este un nonsens ca un proiect să propună obiective ne-realizabile. Important, însă, este ca cel puțin obiectivele specifice să fie suficient de detaliate, măsurabile, cu alte cuvinte SMART (Simple, Măsurabile, Acceptabile, Realizabile/Relevante și delimitate în Timp). Intențiile proiectului trebuie să fie transpuse într-un cadru de timp, fiind indicate sfera de acțiune și măsura intervenției.

Pentru orice obiectiv trebuie să se stabilească termenul de realizarea al acestuia și alți indici care vor demonstra atingerea lui. Exercițiul de formulare al obiectivelor SMART este unul complex. Din acest considerent la etapa de formulare a problemei sau descriere a situației este bine de avut un set de indicatori statistici sau factologici clar formulați. Acestea pot servi ca reper pentru formularea obiectivelor măsurabile.

În ceea ce privește descifrarea obiectivelor SMART, acestea conțin următoarele componente:

- ✓ S – specific: indică exact ceea ce dorește a se obține. Cine? Ce? Cum? Care este grupul țintă?
- ✓ M – măsurabil: cuantificat calitativ sau cantitativ. Permite monitorizarea progresului atingerii lui;
- ✓ A – abordabil/posibil de atins: luarea în calcul a resurselor existente, capacitate, timp;
- ✓ R – relevant: contribuie la impactul vizat de proiect, la schimbarea preconizată;
- ✓ T – încadrat în timp: indicarea perioadei.

Unii donatori preferă să fie analizate riscurile care însoțesc procesul de implementare al obiectivelor. Acest lucru este important și pentru implementator, întrucât oferă o anumită garanție, că în cazul celui mai negativ scenariu de implementare produsul final va fi acceptat sau termenul extins, sau se vor realiza măsuri suplimentare de redresare a situației. Estimarea riscului nu este un exercițiu ușor, mai ales că nimeni din părți nu dorește ca acestea să se producă. Temerea donatorului este că aceste riscuri pot afecta atingerea obiectivelor dorite, iar temerea implementatorului este că donatorul ar putea retrage finanțarea în cazul în care riscul este considerat sporit.

d. Formularea planului de acțiuni al proiectului

Elaborarea setului de acțiuni pentru atingerea obiectivelor este un exercițiu care necesită cunoașterea practică a posibilităților de realizare a acestora. Pentru pregătirea unui plan de acțiuni se recomandă:

- ✓ Elaborarea **listei de activități pentru fiecare obiectiv în parte**. Consultarea altor proiecte, vizita la fața locului, interacțiunea cu beneficiarii direcți și indirecti care ar putea avea o contribuție reală. Informarea în baza de pagini web, la fel este recomandabilă, doar că în unele cazuri, informația respectivă nu oferă o înțelegere realistă a situației.

- ✓ Analiza detaliată a activităților, divizarea **acțiunilor pas cu pas**. În timpul acestui exercițiu apar destul de multe întrebări practice, unele din care pot aduce la revizuirea abordărilor de implementare. Realizarea minuțioasă a acestei etape de elaborare a propunerii determină viziunea clară a necesarului de resurse umane, materiale, informaționale și nu în cele din urmă, resurselor financiare necesare pentru implementare.
- ✓ Acțiunile propuse trebuie să fie **eligibile** și acceptate de donator. Acestea trebuie să fie îndreptate direct pentru atingerea obiectivelor.
- ✓ Identificarea rezultatelor acțiunilor este aspectul cel mai important în acest proces. Aceste rezultate trebuie să contribuie la realizarea obiectivelor și în cele din urmă la atingerea scopului proiectului. În baza rezultatelor se formulează **indicatorii de rezultat**. Aceștia servesc și ca indicatori de verificare și evaluare a performanțelor proiectului.
- ✓ Este important ca pe parcurs să se decidă **consecutivitatea activităților**. Unele acțiuni este logic să decurgă una după alta, altele pot fi realizate în paralel. O planificare eficientă a activităților dă plus valoare propunerii de proiect, care este apreciată de donatori. Este bine ca în cadrul activităților să se folosească metode noi de organizare și realizare a lucrurilor, metode inovative și originale, precum și metode eficiente cu consum minim de resurse și de timp.
- ✓ **Activitățile trebuie să fie determinate în timp**. Chiar dacă la etapa de elaborare a propunerii de proiect multe lucruri sunt greu de anticipat, totuși este bine de realizat estimări de timp și eforturi pentru realizarea acestora. Determinarea duratei activităților este un lucru foarte important pentru planificarea resurselor umane. Acestea trebuie să fie disponibile și să știe care este durata de timp. Uneori se specifică că durata implementării anumitor activități este determinată de anumiți factori. Un lucru general recunoscut este faptul că inițierea implementării proiectului cu formarea echipei, distribuirea rolurilor și sarcinilor, interacțiunea inițială cu beneficiarii este una din activitățile care, de regulă, ia mai mult timp decât se estimează inițial.
- ✓ Este bine ca în setul de acțiuni să fie indicate **evenimentele cheie**. Acestea sunt fie cele mai importante, din care reies alte activități, fie sunt cele care marchează realizarea unui aspect important din implementarea proiectului.
- ✓ Este binevenit să se determine **nivelul de expertiză** necesar pentru realizarea acțiunilor propuse. Acest lucru oferă posibilitatea de determinare a componenței echipei de implementare, necesitatea de sub-contractare a anumitor servicii. În procesul de recrutare a

echipei sau serviciilor din afară, în baza informației respective se elaborează mai eficient termenii de referință.

- ✓ La fel, la etapa de formulare a acțiunilor este indicată **repartizarea responsabilităților pentru toți membrii echipei**. Tot atunci se estimează cat de mare va fi echipa de implementare.

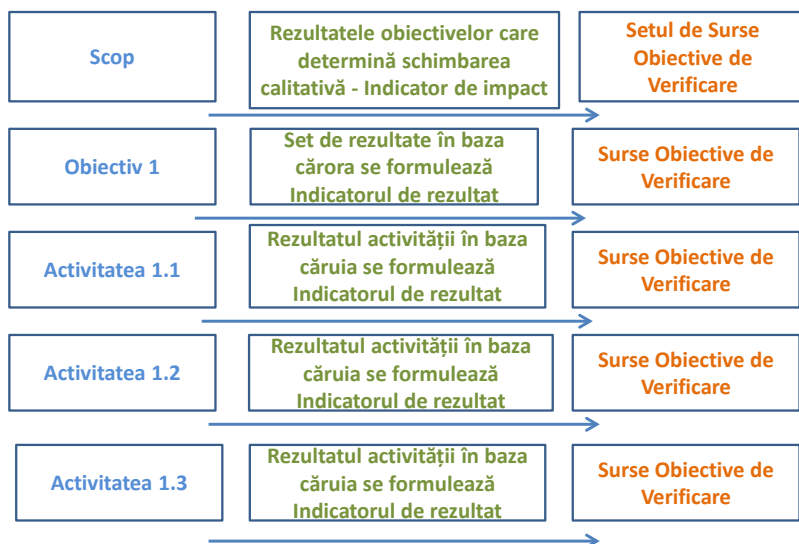
Uneori, donatorii oferă formatul preferat de ei pentru prezentarea planului de acțiuni. Oricum, chiar și o listă simplă de acțiuni cu indicatori de rezultat care specifică termenul de realizare este o versiune acceptă.

e. Formularea rezultatelor proiectului, indicatorilor și surselor obiective de verificare

Formularea acțiunilor, în cadrul planului de acțiuni, determină în mod evident care sunt rezultatele scontate. Acestea se indică într-o rubrică separată. Rezultatele formează fundamentul pentru realizarea obiectivelor și scopului, din acest motiv acestea trebuie formulate clar și obiectiv. Rezultatele sunt delimitate pe obiective și pe scop. Uneori scopul este formulat destul de generic, general, orizontul căruia în baza unui proiect este greu de atins, astfel rezultatul proiectului bazat pe scop poate fi formulat în corespondență cu magnitudinea acțiunilor propuse în cadrul proiectului. Dacă obiectivele specifice și activitățile proiectului au fost formulate în mod corect, atunci identificarea și descrierea rezultatelor este extrem de simplă. Rezultatele nu sunt altceva decât obiectivele specifice atinse.

Rezultatele proiectului reprezintă, totodată, și indicatorii în baza cărora se estimează valoarea, importanța, evaluarea proiectului. Indicatorii sunt grupați în câteva categorii: indicatori de resurse (input indicator), indicatori de rezultat (output indicator) și indicatori de impact (outcome indicator). Această abordare a fost preluată din lumea afacerilor pentru a înțelege clar care sunt eforturile care trebuie de puse și care va fi rezultatul final. Raportul dintre efort și rezultat determină eficiența propunerii de proiect. Indicatorii de resurse de cele mai multe ori totuși se regăsesc la descrierea bugetului și componenței echipei de implementare, precum și în cadrul temporal propus pentru proiect. De cele mai multe ori donatorii solicită indicatorii de rezultat. Indicatorii de impact sunt greu de cuantificat și destul de dificil de estimat. În proiectele de mare anvergură acest indicator se solicită, iar la evaluarea la mijloc de termen de implementare și la final de implementare a proiectului o echipa independentă de expert realizează estimarea impactului. Oricum aici trebuie de menționat că la evaluarea impactului se estimează gradul de atingere a indicatorilor de impact.

Relația dintre activități, rezultate, indicatori, surse obiective de verificare

Pentru a demonstra rezultatele proiectului este important de indicat Sursele Obiective de Verificare a rezultatelor. Indicarea acestora în propunerea de proiect este importantă nu doar pentru donator, dar și pentru implementator. Unele rezultate sunt dificil de demonstrat, cum ar fi, consolidarea capacităților, formarea deprinderilor, dezvoltarea abilităților sociale sau profesionale, schimbarea atitudinilor. Cu alte cuvinte, rezultatele legate de factorul uman sunt greu de demonstrat obiectiv. Aceste pot fi observate în timp, perioadă după încheiere proiectului.

Relația dintre scop, obiective, activități, rezultate, indicatori și surse obiective de verificare deseori se abordează sub denumirea de **Cadrul Logic sau Matricea Proiectului**. Cadrul Logic, ca instrument de abordare a unui proiect sau program, a fost creat în anii '70, ajungând să fie folosit pe scara largă de un număr mare de instituții și organizații la nivel european și mondial. Acest Cadru este o formă sintetizată a propunerii de proiect în care cu ușurință poate fi urmărită logica proiectului, rezultatele scontate, resursele alocate. În afară de faptul că oferă o sinteză a propunerii de proiect, este ulterior folosit pentru monitorizarea și evaluarea gradului de implementare a proiectului.

	Logica interventiei	Indicatori de Verificare ai Obiectivelor	Surse de Verificare	Supozitii
Obiective Generale				
Scopul Proiectului				
Rezultate				
Activitati		Mijloace	Cost	
				Pre-conditii

Cadrul logic poate cuprinde și coloana cu supoziții sau factori care pot pune implementarea în situație de risc sau influența mersul proiectului.

f. Elaborarea bugetului proiectului și stabilirea echipei de implementare

Etapă de stabilire a bugetului este una foarte importantă în procesul de elaborare a propunerii de proiect. Dacă activitățile sunt clar formulate și dacă pe parcursul elaborării propunerii de proiect au fost colectate date suficiente cu privire la modalitatea de implementare a activităților, atunci formularea bugetului este relativ simplă. Unele costuri este recomandabil de a fi verificate cu mai multe companii de prestare de bunuri sau de servicii. O dificultate care poate apărea în procesul de elaborare a bugetului este neîncadrarea în limitele bugetului. Din acest motiv este bine ca procesul de formulare a obiectivelor și acțiunilor să fie însoțit în paralel de o estimare aproximativă, pentru a înțelege cât de ambițioase și extinse pot fi acțiunile întreprinse și respectiv pentru a avea un proiect la valoarea oferită de donator.

Este de menționat că donatorii, de regulă, oferă un formular predefinit pentru prezentarea bugetului. Acesta poate fi de două tipuri. Buget realizat în baza acțiunilor și buget realizat în baza componentelor financiare. Ambele aduc la același rezultat, însă logica expunerii bugetului este diferită. Bugetul realizat în baza acțiunilor detaliază acțiunile și solicită estimarea efortului resurselor umane și de altă natură pe acțiuni. Bugetul realizat în

baza componentelor financiare cuprinde rubrici standard: remunerarea de personal, procurarea de echipamente, subcontractarea serviciilor cu oferirea de onorarii, costurile de mentenanță, birotică, arendare de săli, imprimare, etc..

Un buget bine elaborat¹²:

- ✓ Menține orientarea activității echipei proiectului pe obiective.
- ✓ Facilitează orientarea pe rezultate și monitorizarea eficacității costurilor.
- ✓ Oferă informații pentru mobilizarea planificată a resurselor.
- ✓ Identifică implicațiile de cost a fiecărei din activități.
- ✓ Specifică contribuțiile finanțatorului și co-finanțarea.
- ✓ Menține ritmul de implementare al proiectului.

În procesul de elaborare a bugetului se revelează capacitatea proiectului de a forma echipa. Un proiect cu resurse financiare suficiente poate recruta o echipa cu competențe specifice foarte bune pentru o perioadă extinsă de timp. În cadrul altor proiecte experți calificați sunt recrutați pentru o perioadă relativ scurtă. Se pune întrebarea experților invitați din afara țării sau organizarea unor vizite de studii în țările cu experiență relevantă pentru proiect. Schimbul de experiență este unul din cele mai des aplicate metode de sporire a calității resurselor umane din cadrul oricărui proiect. Echipa trebuie să atragă persoane capabile de a realiza activitățile proiectului sau trebuie să ofere posibilitatea de a achiziționa competențele necesare pentru realizarea cu succes a obiectivelor propuse. De capacitatea de formare a echipei de implementare depinde în cea mai mare măsură reușita proiectului.

La estimarea bugetului pentru remunerarea personalului echipei de implementare trebuie să se țină cont de prevederile legislative și cerințele donatorului față de defalcările salariale. Donatorii, de regulă, specifică care este procentul bugetului care poate fi alocat pentru administrarea proiectului, adică pentru remunerarea echipei de implementare angajată. Aceste condiții trebuie înțelese și respectate riguros.

3. Structura propunerii de proiect - model de propunere de proiect

Orice propunere de proiect are o anumită structură. Aceasta poate să difere puțin de la un donator la altul, însă ca esență, ea se axează pe aceeași ordine de idei care a fost prezentată anterior.

¹² CUM SCRIE UN PROIECT? Ghid de reguli și principii de bază în scrierea unui proiect, Veaceslav Bulat, OIM, Chisinau 2010

Mai jos va fi prezentată structura propunerii de proiect, în conformitate cu prevederile de finanțare a Comitetelor Sectoriale **în baza** Regulamentului.

1. Titlul proiectului
2. Denumirea comitetului sectorial solicitant
3. Numele, prenumele coordonatorului de proiect (date de contact: e-mail, telefon)
4. Scopul și obiectivele proiectului
5. Locul desfășurării și durata proiectului
6. Importanța proiectului
7. Actualitatea proiectului
8. Rezultatele scontate
9. Impactul proiectului
10. Indicatorii de evaluare a proiectului
11. Rezumatul proiectului și suma totală solicitată (0,5-1,0 pag.)
12. Descrierea desfășurată a proiectului
13. Lista persoanelor implicate în realizarea proiectului
14. Bugetul de venituri și cheltuieli al proiectului

Titlul Proiectului¹³ trebuie să fie scurt, concis, să se refere la rezultatul cheie sau la activitatea principală.

Exemplu de titlu în domeniul industriei ușoare:

- *Racordarea formării profesionale la cerințele pieței muncii în ramura industriei ușoare.*

Denumirea comitetului sectorial solicitant

Denumirea Comitetului Sectorial se va indica în exactitate cu denumirea înregistrată la Agenția Servicii Publice. Dacă proiectul este înaintat din partea unui grup format din câteva Comitete Sectoriale, atunci se va identifica liderul și anume acel Comitet Sectorial va fi indicat la această rubrică.

Numele, prenumele coordonatorului de proiect (date de contact: e-mail, telefon)

Reprezentanții Comitetului Sectorial trebui să decidă care este persoana cea mai potrivită pentru coordonarea proiectului. Acest lucru este important

¹³ Ghidul autorităților publice locale / Ana-Maria Veverița, Ana Znaceni, Angela Secrieru [et. al.] ; Progr. Comun de Dezvoltare Locală Integrală (PCDLI), Progr. Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitatea Femeilor (UN Women). - Chișinău : S. n., 2016

pentru că coordonarea unui proiect solicită înțelegerea clară a scopului, obiectivelor și acțiunilor. Persoana responsabilă trebuie să fie în măsură să poată realiza activitățile propuse de proiect. Acest lucru mai înseamnă și înregistrarea rezultatelor și colectarea surselor obiective de verificare a indicatorilor, precum și raportarea oficială față de donator la finele proiectului.

Scopul și obiectivele proiectului

Unul din criteriile de evaluare a propunerii de proiect este de a fundamenta obiectivele și deci de a avea obiective clar definite, specifice, măsurabile, accesibile, realiste și încadrate în timp – SMART. Pentru acest criteriu se alocă 10 puncte din 100. (Anexa 6 a Regulamentului cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor desfășurate de comitetele sectoriale pentru formare profesională prin HG Nr. 253 din 27.03.2018.)

Exemplu:

Scopul: Susținerea procesului de formare profesională în conformitate cu cerințelor actuale ale pieței muncii în Republica Moldova.

Obiectivele:

1. *Elaborarea Standardului Ocupațional pentru 2 meserii pe parcursul anului 2019;*
2. *Participarea la elaborarea Calificărilor profesionale¹⁴ pentru 2 meserii din pe parcursul anului 2019.*

Locul desfășurării și durata proiectului

Se indică locul în care preponderent se va realiza proiectul. Acest aspect este important pentru că dacă acesta se realizează în afara locului de domiciliu, atunci în cadrul bugetului se vor indica resursele necesare pentru deplasare, cazare, diurne.

Exemplu:

Activitatea proiectului se va realiza preponderent în Chișinău. Pe parcursul proiectului se vor face deplasări la agenții economice din teritoriu pentru colectarea informației și validarea elaborărilor realizate de grupul de lucru.

¹⁴ Exemplul legat de elaborarea calificării profesionale ține doar de un exercițiu specific. Prioritățile legate de finanțare din partea statului sunt stabilite anual de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în baza prevederilor Regulamentului.

Importanța proiectului

Importanța proiectului trebuie descrisă detaliat și explicit. Donatorul este cel care vrea să fie asociat cu activități de importanță la nivel de regiune, sector, etc. În acest sens trebuie aduse argumente de rigoare pentru a convinge donatorul de importanța propunerii de proiect și pentru a avea prioritate față de alți competitori.

Exemplu:

Factorii de decizie din cadrul companiilor par să realizeze cu greu beneficiile strategice ale standardelor ocupaționale și calificărilor profesionale. Lipsa de conștientizare a reprezentanților din interiorul întreprinderilor demonstrează ca potențialul strategic al standardelor ocupaționale nu este pe deplin apreciat. În același timp, beneficiile strategice ale standardelor sunt bine înțelese de către persoanele implicate în domeniul elaborării acestora, și anume, experții tehnici care participa la elaborarea lor.

Formarea profesională axată pe Calificarea profesională este cea care va genera formarea forței de muncă de calitate, capabile de a răspunde la necesitățile pieței muncii.

Practica de elaborare a standardelor ocupaționale și în baza acestora a Calificărilor este o experiență existentă în Uniunea Europeană. Această experiență este foarte pozitivă. Această necesitate este determinată și de faptul că în epoca globalizării și transferului tehnologic, metodele de lucru și tehnologiile sunt în continuă schimbare. Aceste schimbări trebuie aduse la cunoștința sistemului de formare profesională pentru a racorda procesul educațional la cerințele zilei.

Pentru a avea o forță de muncă competitivă este important ca reprezentanții să se implice în elaborarea standardelor ocupaționale și calificărilor. Doar așa se va putea menține acest sector la un nivel de valoare adăugată înaltă.

Actualitatea proiectului prin încadrarea în realizarea obiectivelor și acțiunilor strategiei de dezvoltare la nivelul ramurii economice. La această rubrică solicitantii de resurse trebuie să analizeze cum se încadrează proiectul în realizarea obiectivelor strategice de dezvoltare la nivelul ramurii economice, dacă corespunde spiritului timpului și necesităților sociale.

Exemplu prezentat în domeniul industriei ușoare:

Valoarea adăugată la majoritatea produselor și serviciilor exportate este joasă. Majoritatea întreprinderilor de confecții, tricotate, marochinărie și încălțăminte folosesc materiile prime, accesoriile și materialele auxiliare, designul, uneori și unele echipamente de la clienți, activând în regim vamal de perfecționare activă (lohn). Circa 80% din activitatea industriei ușoare este realizată anume în așa fel. Atât pentru sporirea valorii adăugate a sectorului, cât și pentru sporirea calității producției se impune necesitatea sporirii competențelor profesionale ale angajaților. Pentru reducerea activităților în lohn este necesar ca personalul cu studii superioare să dețină competențe profesionale de calitate, precum și competențe antreprenoriale.

În perioada sovietică pentru sectorul industriei ușoare existau anumite cerințe standardizate specifice economiei planificate. Acele cerințe corespundeau nivelului de dezvoltare tehnologică și particularităților pieței. La ora actuală industria ușoară în toată lumea a avansat mult în tehnologii, procese de producție, normative de realizare a itemilor, diversitatea materialelor, accesoriilor, etc. Nivelul nesatisfăcător al productivității muncii în industria ușoară și utilajul depășit de la majoritatea întreprinderilor create până în anii '90 ai secolului trecut condiționează necesitatea implementării tehnologiilor moderne care, la rândul lor, necesită investiții nu doar în echipamente, dar și în forța de muncă nou formată. Cerințele s-au schimbat odată cu aceste procese de dezvoltare, însă rigorile în sistemul de formare profesională nu au suportat schimbări la nivel de abordări generale.

Rezultatele scontate

Activitățile propuse de proiect trebuie să genereze rezultate palpabile care să răspundă la importanței propunerii și să contribuie la îmbunătățirea situației.

Exemplu:

Rezultatul scontat pentru Obiectivul 1: Elaborarea Standardului Ocupațional pentru 2 meserii din pe parcursul anului 2019; Standarde Ocupaționale elaborate pentru 2 meserii la mijlocul anului 2019.

Rezultatul scontat pentru Obiectivul 2: Participarea la elaborarea Calificărilor pentru 2 meserii pe parcursul anului 2019; Calificările elaborate pentru 2 meserii din la finele anului 2019 și înaintate pentru aprobare oficială.

Impactul proiectului este un rezultat care se anticipează a fi atins după finalizarea proiectului. Uneori formularea impactului este destul de generală

și deseori nu doar un singur proiect poate atinge impactul dorit, ci un șir de proiecte, realizate de mai multe companii, într-o perioadă extinsă de timp. Totuși proiectele de succes au șanse mari să realizeze impact valoros pentru domeniul de activitate.

Exemplu:

Impactul scontat al proiectului constă în uniformizarea abordărilor privind cerințele față de forța de muncă angajată în atât din partea cererii forței de muncă (agenți economici), cât și ofertei forței de muncă (absolvenții sistemului de formare profesională și prestatorii de formare profesională) prin asta contribuind la echilibrarea pieței muncii pentru. Impactul scontat de lungă durată se axează pe contribuția la propulsarea dezvoltării sectorului și eventual sporirii valorii adăugate generate de în Republica Moldova.

Indicatorii de evaluare a proiectului se bazează pe activitățile și rezultate realizate în urma acestora.

Exemplu:

Rezultatul scontat pentru Obiectivul 1: - Standarde Ocupaționale elaborate pentru 2 meserii din la mijlocul anului 2019.

Indicatori de evaluare:

- *Raportul de constituire a Grupului de Lucru în elaborarea Standardelor Ocupaționale meseriile specifice (specificarea acestora)*
- *Raportul de validare a Standardelor Ocupaționale*
- **Înaintarea Standardelor Ocupaționale validate spre publicare în Monitorul Oficial**

Rezultatul scontat pentru Obiectivul 2: – Calificările elaborate pentru 2 meserii la finele anului 2019 și înaintate pentru aprobare oficială.

Indicatori de evaluare:

- *Ordinul de constituire a Grupului de Lucru în elaborarea Calificărilor pentru 2 meserii din (specificarea acestora)*
- *Raportul de validare a Calificărilor pentru cele 2 meserii*
- *Confirmarea aprobării oficiale a Calificării conform metodologiei Guvernului*

Rezumatul proiectului și suma totală solicitată (0,5-1,0 pag.)

Acest compartiment se elaborează după finalizarea propunerii de proiect și trebuie să conțină formularea problemei, a obiectivelor proiectului, activităților cheie precum și a bugetului total al proiectului.

Exemplul legat de industria ușoară:

La ora actuală în toată lumea a avansat mult în tehnologii, procese de producție, normative de realizare a articolelor/pieselor, diversitatea materialelor, accesoriilor, etc. Nivelul nesatisfăcător al productivității muncii în industria ușoară condiționează necesitatea implementării tehnologiilor moderne care, la rândul lor, necesită investiții nu doar în echipamente, dar și în forța de muncă nou formată. Cerințele s-au schimbat odată cu aceste procese de dezvoltare, însă rigorile în sistemul de formare profesională nu au suportat schimbări la nivel de abordări generale.

În acest sens proiectul de față are ca scop susținerea procesului de formare profesională în domeniul industriei ușoare conform cerințelor actuale ale pieței muncii în Republica Moldova.

Obiectivele trasate pentru atingerea acestui obiectiv sunt următoarele:

- 1. Elaborarea Standardului Ocupațional pentru 2 meserii din domeniul industriei ușoare pe parcursul anului 2019;*
- 2. Participarea la elaborarea Calificărilor pentru 2 meserii din domeniul industriei ușoare pe parcursul anului 2019.*

În acest sens proiectul își propune să organizeze procesul de formare a grupului de lucru pentru elaborarea Standardelor Ocupaționale pentru cele mai solicitate 2 meserii din domeniul industriei ușoare. Proiectul va asigura orarul de elaborare și va facilita realizarea prevederilor de formulare a Standardelor conform metodologiei. Produsul final va fi oferit Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale pentru a plasa Standardele Ocupaționale în Monitorul Oficial. Acest proces este preconizat pentru prima jumătate a anului 2019.

După elaborarea Standardului Ocupațional se preconizează elaborarea Calificărilor pentru aceleași meserii. În acest sens proiectul va contacta Ministerul Educației, Tineretului și Sportului pentru a demara procesul de elaborare a calificărilor. Ministerul va emite ordinul cu componența Grupului de Lucru și va stabili orarul elaborărilor. Această activitate este preconizată pentru a doua jumătate a anului 2019. Proiectul va finaliza cu depunerea pachetului oficial de elaborări pentru aprobare la Ministerul Educației, Culturii și Cercetării pentru ca ulterior să fie plasat în Registrul Național al Calificărilor Republicii Moldova.

Impactul scontat al proiectului constă în uniformizarea abordărilor privind cerințele față de forța de muncă angajată în industria ușoară atât din partea cererii forței de muncă (agenți economici), cât și ofertei forței de muncă (absolvenții sistemului de formare profesională și prestatorii de formare profesională) prin asta contribuind la echilibrarea pieței muncii pentru industria ușoară.

Descrierea desfășurată a proiectului prevede descrierea acțiunilor în cadrul fiecărui obiectiv cu explicarea clară a tuturor etapelor de lucru.

Lista persoanelor implicate în realizarea proiectului

Exemplu:

Proiectul respectiv va fi implementat de o echipă din 4 persoane:

- *Coordonatorul echipei – cu responsabilitate de organizarea procesului de lucru și urmărirea orarului de implementare a proiectului*
- *Membrul echipei de implementare 1- responsabil de interacțiunea și lucrul cu agenții economici pentru colectarea informației pertinente sarcinii de elaborare a Standardelor Ocupaționale și Calificărilor, membru al grupului de lucru în elaborarea Standardelor și Calificărilor.*
- *Membrul echipei de implementare 2- responsabili de interacțiunea și lucrul cu instituțiile de formare profesională din învățământul profesional tehnic, membru al grupului de lucru în elaborarea Standardelor și Calificărilor.*
- *Membrul echipei de implementare 3 – responsabil de formularea documentelor în urma activității Grupului de Lucru, membru al grupului de lucru în elaborarea Standardelor și Calificărilor.*

Bugetul de venituri și cheltuieli al proiectului

Având în vedere că Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a propus un format pentru prezentarea bugetului, exemplul de mai jos este elaborat în baza acestui format. Elaborarea bugetului este o sarcină responsabilă. Se urmărește ca bugetul să fie realist, ponderat, axat strict pe obiective.

Exemplu: estimările propuse pot varia în dependență de specificul proiectului implementat.

Categoriile de cheltuieli	Unitatea de măsură	Numărul de unități	Costul unei unități	Total alocat (lei)	Total valorificat (lei)	Diferența (lei)
I. Cheltuieli directe						
1. Onorarii	Expertți	xx	xx	xx		
2. Cazare						
3. Masă/diurnă (maximum 20% din volumul finanțării acordate)	Diurna	12	100	1200		
4. Transport	benzina			1000		
5. Închirieri (spații, utilaje și alte materiale necesare pentru desfășurarea activității)						
6. Publicitate	Standarde	3	360	1080		
7. Editare						
8. Birotică și rechizite	hârtie/ cartuș			500		
9. Alte cheltuieli specifice (se vor nominaliza)	abonament de telefon	4	500	2000		
II. Cheltuieli generale și administrative						
10. Remunerare personal	Coordonator	xx	xx	xx		
11. Comisioane bancare				500		
12. Echipamente, dotări	laptop/ proiector			13720		
Total (lei)				100000		

4. Criteriile de evaluare a propunerilor de proiect

Criteriile de evaluare a proiectelor sunt descrise în cerințele Regulamentului cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor desfășurate de comitetele sectoriale pentru formare profesională prin HG Nr. 253 din 27.03.2018.

Aceste criterii este bine să le urmăriți și să verificați dacă răspundeți la caracteristicilor pentru fiecare criteriu. Deși de la un donator la altul criteriile pot să difere, ele în mare parte urmăresc același lucru și anume importanța subiectului abordat de proiect și eficiența utilizării banilor. În toate cazurile donatorii ar vrea să aibă impact de lungă durată și în felul acesta se urmărește posibilitate asigurării durabilității/sustenabilității. Dacă acest lucru este posibil de-l asigurat, atunci proiectul are o valoare adăugată în plus.

Nr. crt.	Criterii de evaluare	Caracteristici	Maximum de puncte
1.	Capacitatea comitetului sectorial de realizare a proiectului	Dispune de capacități materiale și resurse umane proprii, are experiență în domeniu	10
2.	Fundamentarea obiectivelor	Sunt clar definite, specifice, măsurabile, accesibile, realiste și încadrate în timp – SMART	10
3.	Motivarea bugetului	Este realist, ponderat, axat strict pe obiective	10
4.	Capacitatea de a atrage resurse financiare și parteneri	Dispune de cofinanțări și parteneri	10
5.	Importanța proiectului	Este original, novator, autentic, de unicat	30
6.	Actualitatea proiectului, încadrarea în realizarea obiectivelor și acțiunilor strategiei de dezvoltare la nivelul ramurii economice	Se încadrează plenar în realizarea obiectivelor strategice de dezvoltare la nivelul ramurii economice, corespunde spiritului timpului și necesităților sociale	10
7.	Impactul proiectului	Contribuie la formare, dezvoltare, educație, implicare, consolidare	10
8.	Durabilitatea proiectului	Este sustenabil, de calitate, de mare succes, înalt apreciat de societate	5
9.	Calitatea mecanismului de monitorizare și evaluare a rezultatelor	Este explicit, etapizat, cu indicatori bine definiți	5
	Maximum de puncte		100

Pentru a acumula numărul maximal de puncte este important ca idea proiectului să fie bine gândită și coerent prezentată. Expunerea clară și

argumentată limpede a detaliilor ușurează evaluare proiectelor.

În ceea ce privește factorii care contribuie la o implementare de succes unui proiect se numără existența unor planuri realiste, o finanțare adecvată, o echipă bine încheată cu viziune comună, o comunicare etică și deschisă precum și flexibilitate în realizarea proiectului.

Pe de altă parte, printre factorii care pot crea condiții pentru un proiect eșuat se numără evaluarea eronată a bazei de resurse disponibile pentru derularea proiectului; planificarea defectuoasă a activităților din cadrul proiectului (sau a activităților de realizare a cererii de finanțare); problemele legate de achiziții; lipsa de resurse (fonduri sau personal calificat) și ineficiență organizatorică.

Concluzie

Având în vedere nivelul de dezvoltare al economiei naționale din Republica Moldova, este înțeleasă inerția agenților economici și patronatelor din diferite sectoare ale economiei, precum și gradul redus de încredere în activitatea sindicatelor de ramură. Formarea Comitetelor Sectoriale în baza parteneriatului dintre patronate și sindicate oferă acestora încă un scop important și anume realizarea sinergiei dintre economie și formare profesională, ceea ce reprezintă o direcție nouă de activitate cu instrumente și modalități de lucru noi. În acest sens, Comitetele Sectoriale au o misiune foarte importantă de realizat pentru susținerea economiei Republicii Moldova. Din acest motiv Guvernul a alocat resurse financiare pentru susținerea activităților în cadrul Comitetelor Sectoriale. Este important ca Comitetele Sectoriale să se formeze ca entități juridice și să înceapă realizarea funcțiilor acordate în baza legii prin dezvoltarea potențialului și acumularea experienței. Majoritatea activităților se vor realiza în baza propunerilor de proiecte scoase la concurs pentru obținerea finanțării.

Orice proiect reprezintă materializarea unei idei. Dacă ideea este exprimată în termeni clari și coerenți ea are șanse să fie înțeleasă și respectiv, susținută de donator/finanțator. Totuși, nu toate ideile bune pe care ni le dorim implementate au sorți de izbândă pentru că fie nu se armonizează cu obiectivele donatorului, fie anticipează timpul. Oricum, este important de dezvoltat abilitatea de a expune planurile de viitor sub formă de propuneri de proiect și de a susține ideile de dezvoltare prin promovarea lor atât la Guvern, cât și față de alți donatori și parteneri de dezvoltare.

Având în vedere complexitatea activităților care trebuie realizate de Comitetele Sectoriale, formularea planurilor de activitate, implementarea

activităților și realizarea progreselor trebuie făcută meticulos și cu un grad înalt de responsabilitate. Susținerea Comitetelor Sectoriale de către Guvern oferă o șansă reală de a produce schimbări în sectoarele industriei și de a racorda calitatea formării profesionale la necesitățile pieței muncii în contextul Republicii Moldova.

Bibliografie

1. Regulamentul cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor desfășurate de comitetele sectoriale pentru formare profesională prin HG Nr. 253 din 27.03.2018 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=374804>
2. CUM SCRIE UN PROIECT? Ghid de reguli și principii de bază în scrierea unui proiect, Viaceslav Bulat, OIM, Chișinău 2010
3. Ghidul autorităților publice locale / Ana-Maria Veverița, Ana Zna-ceni, Angela Secrieru [et. al.] ; Progr. Comun de Dezvoltare Locală Integrală (PCDLI), Progr. Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitatea Femeilor (UN Women). - Chișinău : S. n., 2016
4. <https://www.sswm.info/planning-and-programming/implementation/project-design/project-proposal-writing>
5. Ghid metodologic pentru analiza ex-ante a impactului politicilor publice, Instrumente și tehnici Volumul I, DFID, “Suport pentru implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare”, ECORYS, 2010

REPUBLICA MOLDOVA
MINISTERUL SĂNĂTĂȚII,
MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

РЕСПУБЛИКА МОЛДОВА
МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ,
ТРУДА И СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ

**MINISTERUL SĂNĂTĂȚII, MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE,
MINISTERUL ECONOMIEI ȘI INFRASTRUCTURII
ȘI BIROULUI NAȚIONAL DE STATISTICĂ**

O R D I N

**cu privire la unele reguli de constituire a Comitetelor sectoriale
pentru formarea profesională în baza activităților economice
nr. 250 din 28.02.2018**

Monitorul Oficial nr.77-83/371 din 09.03.2018

* * *

În conformitate cu art.73 alin.(1) din [Legea nr.317-XV din 18 iulie 2003](#) privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.208-210/783 din 03.10.2003), în temeiul art.5 alin.(1) din [Legea nr.244 din 23 noiembrie 2017](#) „Cu privire la Comitetele sectoriale pentru formarea profesională” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.441-450/748 din 22.12.2017), al Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr.694 din 30 august 2017](#) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.322-328/796 din 01.09.2017), al Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Economiei și Infrastructurii, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr.690 din 30 august 2017](#) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.322-328/792 din 01.09.2017), al Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Biroului Național de Statistică, structurii, componenței nominale ale Colegiului și efectivului-limită al acestuia, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr.1034 din 29 decembrie 2011](#) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.1-6/16 din 06.01.2012), și al Clasificatorului Activităților din Economia Republicii

Moldova, aprobat prin Hotărîrea Colegiului Biroului Național de Statistică nr.20 din 29 decembrie 2009,

ORDONĂM:

1. Comitetele sectoriale pentru formarea profesională se constituie în conformitate cu activitățile economice (ramuri economice) ale Clasificatorului Activităților din Economia Republicii Moldova, conform tabelului.

Nr. d/o	Activități economice (ramuri economice)	Diviziuni ale Clasificatorului Activităților din Economia Republicii Moldova
1.	Agricultură și industria alimentară	01, 10, 11, 12
2.	Industria ușoară	13, 14, 15
3.	Construcții	23, 41, 42, 43
4.	Comerț, hoteluri și restaurante	45, 46, 47, 55, 56
5.	Transport și depozitare	49, 50, 51, 52, 53
6.	Informații și telecomunicații	26, 58, 59, 60, 61, 62, 63
7.	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	35
8.	Prelucrarea lemnului și fabricarea produselor din lemn	16, 17, 18, 31
9.	Fabricarea substanțelor, produselor chimice și farmaceutice	20, 21, 22
10.	Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente	27, 28, 29, 30, 33
11.	Distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	36, 37, 38, 39
12.	Intermedieri financiare și asigurări, tranzacții imobiliare	64, 65, 66, 68
13.	Alte activități de servicii	94, 95, 96

2. Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale va asigura publicarea ordinului în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**MINISTRUL SĂNĂTĂȚII, MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE**

Svetlana CEBOTARI

Nr.250. Chișinău, 28 februarie 2018.

**MINISTRUL ECONOMIEI ȘI
INFRASTRUCTURII**

Chiril GABURICI

Nr.113. Chișinău, 2 martie 2018.

**DIRECTORUL GENERAL AL
BIROULUI NAȚIONAL DE STATISTICĂ**

Vitalie VALCOV

Nr.16. Chișinău, 28 februarie 2018.

Anexa 2

FEDERAȚIA NAȚIONALĂ A PATRONATELOR/SINDICATELOR¹⁵

DIN RAMURA XXX

BIROUL EXECUTIV

HOTĂRÂRE¹⁶

„__” mai 2018

Nr.____

m. Chișinău

Cu privire la Comitetul Sectorial pentru Formare***Profesională din Ramura XXX******Biroul Executiv H O T Ă R Ă Ș T E:***

1. Federația Națională a Patronatelor/Sindicatelor din ramura xxx participa, în calitate de fondator, la adunarea generală de constituire a Comitetului Sectorial Pentru Formare Profesională din Ramura xxx.
2. Se desemnează dl AP, președinte, în calitate de reprezentat al Federației Naționale a Patronatelor din ramura xxx la adunarea generală a fondatorilor Comitetului Sectorial.
3. Se mandatează dl VP cu dreptul de a reprezenta Federația Națională a Sindicatelor din ramura xxx la procesul organizatoric de funcționare a Comitetului Sectorial și la perfectarea actelor normative respective.

Președinte

15 Modele de acte prezentate în anexe s-au bazat exclusiv pe experiența unui Comitet sectorial de a deveni structuri cu personalitate juridică.

16 Aceste decizii trebuie să fie aprobate atât de către reprezentanții patronatelor cât și din partea sindicatelor.

LISTA FONDATORILOR**Comitetului Sectorial din ramura xxx**

1. Federația Națională a Sindicatelor din ramura xxx- copia **Certificatului de înregistrare se anexează;**

Persoana mandatată cu dreptul de a reprezenta Federația Națională la Adunarea Generală de Constituire a Comitetului Sectorial pentru Formare Profesională - VP, născut la xxx, în xxx, cetățean al Republicii Moldova, domiciliat în mun. Chișinău, str.xxx, identificat prin buletin de identitate seria A xxx, IDNP xxx;

Semnătura _____

2. **Federația Națională a Patronatelor** din ramura xxx - copia **Certificatului de înregistrare se anexează;**

Persoana mandatată cu dreptul de a reprezenta Federația Națională a Patronatelor din ramura xxx la Adunarea Generală de Constituire a Comitetului Sectorial pentru Formare Profesională - AP născut la xxx, în xxx, cetățean al Republicii Moldova, domiciliat în mun. Chișinău, str.xxx, identificat prin buletin de identitate seria A xxx, IDNP xxx;

Semnătura _____

PROCES-VERBAL

al Adunării de Constituire a Comitetului Sectorial pentru Formarea Profesională din ramura xxx

“ ” mai 2018

mun. Chișinău

La Adunarea de Constituire a Comitetului Sectorial pentru Formare Profesională din ramura xxx au participat AP - mandatat de către Federația Națională a Sindicatelor din ramura xxx, VP - mandatat de către Federația Națională a Patronatelor, reprezentanți ai pieții muncii din ramura xxx.

ORDINEA DE ZI:

1. Alegerea președintelui și secretarului adunării.
2. Cu privire la constituirea Comitetului Sectorial.
3. Examinarea și aprobarea statutului Comitetului Sectorial.
4. Alegerea Președintelui și Vicepreședintelui Comitetului Sectorial.
5. Desemnarea membrilor Consiliului General al Comitetului Sectorial (membrii titulari al Comitetului Sectorial)
6. Cu privire la înregistrarea Comitetului Sectorial și desemnarea persoanei responsabile de procedura de înregistrare.

D E L I B E R Ă R I L E :

1. S-a examinat chestiunea privind alegerea președintelui adunării și a secretarului adunării de constituire.

La propunerea celor prezenți în calitate de președinte al adunării de constituire a fost ales dl AP, iar secretar domnul A.N.

2. S-a examinat chestiunea „Cu privire la constituirea Comitetului Sectorial pentru Formarea Profesională din ramura xxx”.

A luat cuvântul dl AP, care a menționat necesitatea fondării Comitetului Sectorial. S-a propus constituirea Comitetului Sectorial pentru Formare Profesională din ramura xxx.

Propunerea a fost pusă la vot.

S-a votat „pro” – unanim

S-A HOTARÎT:

A constitui Comitetul Sectorial pentru Formare Profesională din ramura xxx și a prezenta actele Agenției Servicii Publice pentru înregistrare.

3. S-a examinat și s-a discutat proiectul Statutului Comitetului Sectorial pentru Formare Profesională din ramura xxx, elaborat potrivit Legii nr. 837 – XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești și Legii nr.244 Cu privire la Comitetele Sectoriale, prezentat de dl AP. După discutarea acestuia, proiectul a fost propus spre votare.

Propunerea a fost pusă la vot.

S-a votat „pro” - unanim

S-A HOTARÎT:

Se aprobă Statutul Comitetului Sectorial pentru Formare Profesională din ramura xxx.

4. S-a examinat chestiunea privind alegerea Președintelui Comitetului Sectorial pentru Formare Profesională din ramura xxx.

S-a propus în calitate de Președinte al Comitetului Sectorial să fie ales dl AP.

Propunerea a fost pusă la vot.

S-a votat „pro” - unanim

S-A HOTARÎT:

Se desemnează Domnul AM în calitate de Președinte al Comitetului Sectorial pentru Formare Profesională din din ramura xxx.

4.2 S-a examinat chestiunea privind alegerea Vicepreședintelui Comitetului Sectorial.

S-a propus în calitate de Vicepreședinte al Comitetului Sectorial să fie ales dl VP

Propunerea a fost pusă la vot.

S-a votat „pro” - unanim

S-A HOTARÎT:

Se desemnează Domnul VP **în calitate de Vicepreședinte al** Comitetului Sectorial din ramura xxx.

5. S-a examinat chestiunea privind Desemnarea membrilor Consiliului General al Comitetului Sectorial (membrii titulari al Comitetului Sectorial).

S-a propus lista membrilor Consiliului General al Comitetului Sectorial (membrii titulari al Comitetului Sectorial) în următoarea componență: VP, AP, VV, AM.

Propunerea a fost pusă la vot.

S-a votat „pro” - unanim

S-A HOTARÎT:

În calitate de membri ai Consiliului General al Comitetului Sectorial (membrii titulari al Comitetului Sectorial) sunt desemnate următoarele persoane:

Nr.	<i>Federația națională a patronatelor din ramura xxx</i>	<i>Federația națională a sindicatelor din ramura xxx</i>
1		
2		
3		
4		
5		

6. S-a examinat chestiunea privind înregistrarea Comitetul Sectorial pentru Formarea Profesională din ramura xxx și desemnarea persoanei responsabile de procedura de înregistrare a Comitetul Sectorial. S-a propus ca dl AP să reprezinte Comitetul Sectorial pentru ramura xxx pentru a îndeplini formalitățile de înregistrare.

Propunerea a fost pusă la vot.

S-a votat „pro” – unanim

S-A HOTARÎT:

DI AM este împuternicit să reprezinte Comitetul Sectorial pentru Formare Profesională din ramura xxx în toate instanțele pentru a îndeplini formalitățile de înregistrare.

Ordinea de zi s-a epuizat.

Ședința Comitetului Sectorial se declara închisă.

Președintele adunării

AP_____

Secretarul adunării

VP_____

